

nový život

12

Z OBSAHU

KARD. BERAN: ŠTASTNÉ A VESELÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ! • CO ŘEKL PAVEL VI. V KATAKOMBÁCH? • O.: SNĚM SKONČÍ 8. PROSINCE • JEŠTĚDSKÝ: JE DANTE ČASOVÝ? • M.: K MEZINÁRODNÍMU PŘEHLEDU • Z.: ZA PŮLNOČNÍM SLUNCEM • MASTIK: NOC VÁNOČNÍ • DROBNOSTI ZE SNĚMU • DEN: ZAHRADNÍČEK SE VRACÍ • STALO SE VE VatikánĚ, DOMA, V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ • NAŠE POVÍDKA: MAŠÍN, GLORIA IN EXCELSIS DEO ZA OSTNATÝM DRÁTEM.

ROČNÍK XVII. PROSINEC 1965

nový život

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODĚJSKÉ LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VIRY • VYDÁVÁ KŘESŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ • ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE: NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1. ROMA-ITALIA. Řídí redakční kruh. Vychází 20. s označením následujícího měsíce. • *Podplátán* na rok 1965: *V Itálii* 1800 lir (podpůrné 2500 lir). *Pro ostatní země* 3 dol. (podpůrné 5 dol.) nebo stejná hodnota v jiné měně. Zaslání *letecky* účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. *Předplácí se v Itálii*: pošt. slož.: C. c. post. 1-33428 Accademia Cristiana Cecoslovacca - Via della Conciliazione, 1. Roma (617) s pozo. NŽ 1965. • *Z jiných evropských zemí* (Belgie, Dánsko, Francie, Holandsko, Lucembursko, Německo, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko) a z Maroka můžete poukázat přímo na pošt. úřad 1800 lir na: Nový život - Accademia Cristiana Cecoslovacca, Roma, Via della Con-

ciliazione 1. - Italia. • *Z ostatních zemí* mezinár. pošt. poukázkou, šekem, peněžním dopisem římské administraci (na jméno Mons. Francesco Planner), nebo našim zástupcům v jednotlivých zemích: *Anglie*: CML (P. Jan Lang S. J.), 114, Mount Street, LONDON, W. 1. — *Francie*: zasláním 15,— NF poštovní složenkou na adresu: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappuis, Belfort; c/c 1724-31 Dijon. — *Nemecko*: zasláním 12 DM poštovní složenkou na: Karl Foit, Konto München (8000), Nr. 151283. — *Austrálie*: CML (Dr. Stanislav Hofírek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — *Kanada*: Zemská CML (Václav Vostřek), Box 541 Main P. O., Hamilton, Ont., nebo Czech Jesuit Fathers (Rev. B. Janíček, S. J.), 4605 West Broadway, Montréal P. Qué. — 28, USA: Rev. Jaroslav Tománek, Veseleyville, P. O. Grafton, No. Dakota.

Vita Nuova. - Mensile. • Con approvazione ecclesiastica. • *Autorizzazioni* Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54. • *Direttore responsabile*: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

KARD. BERAN ŠŤASTNÉ A VESELÉ SVÁTKY VÁNOČNÍ!

To je běžný a stručný obsah obvyklých blahopřání k svátkům Narození Páně. Běžný a v upřímném smyslu obsažený. Kdo dosáhne plného štěstí, pravého, ten přirozeně také prožívá pravou radost vnitřní v té míře, že ji projevuje i zevní veselostí. To platí v řádě jak přirozeném, tak nadpřirozeném. V duchu správného chápání hodnot cennější je štěstí nadpřirozené, ale i toto vede k štěstí přirozenému, poněvadž duše se snáze vyrovná s nedostatky nebo se ztrátou dobra přirozeného.

Vánoční svátky pak, poněvadž to jsou svátky lásky, jsou dny, v nichž vzpomínáme Boží štědrosti i tím, že se snažíme být co nejštědřejší k svým drahým, ano dle možnosti i k těm, kdož ani k sobě štědrými být nemohou.

A tak z hlediska náboženského svátky vánoční jsou živým důkazem, jak náboženství, jehož oblastí je nadpřirozeno, nepodceňuje přirozeno, naopak snaží se nadpřirozenem prohrát i přirozeno.

Památka Narození Páně nám připomíná událost ze života Ježíšova, při níž velmi názorně právě lidství, člověčenství Syna Božího je zpřítomňováno, a to člověčenství po té radostné stránce.

Vzijme se do chvíle, kdy Maria se svatým Josefem klečela u jesliček Ježíškových. V chudobě, v chlévě a na slámě ležel Ježíšek, ale jaké štěstí plnilo duši Mariinu, jaká radostná

vědeckost rozdechvila srdce Josefovo. A obraz ten si můžeme bez nadsázky doplnit: Nad jejich hlavami zástup andělů, kteří v hlubokém údivu, ale s živou vírou klaněli se Dítku tomu jako svému Pánu. » Tak Bůh miloval svět, že Syna svého poslal«, slovy těmi vyjádřil sv. Jan, miláček Páně, své přesvědčení, že láska Boha Otce byla hlavní pohnutkou vtělení Ježíšova, věčného Slova, a tuto lásku i andělé obdivovali a uctili.

Jestliže tedy Církev svatá vedla věřící k tomu, aby radostně prožívali památku narození Páně, pak tím chtěla jen zdůraznit, že i v plánech Nejvyššího bylo narozením věčného Slova upozornit lidstvo na neobyčejnost významu puvodu člověka.

Vedle toho snaha soustředit pozornost na Betlém měla i další účel. poskytnout rodinám možnost přiblížit se k nejkrásnějšímu a nejpozbudivějšímu příkladu jejich — k svatě rodině nazaretské.

A že v křesťanských rodinách i tento účel byl do jisté míry pochopen, to potvrzuje okolnost, že svátky oslavující narození Páně se staly svátkem rodinným, a že i štědrost Boží v takové míře právě v tomto tajemství se osvědčující působila, že rodinné ony svátky staly se i dny vzájemné štědrosti. Je nesprávné tedy Církev a křesťanství odsuzovat, že obrací

KOTRBŮV ČESKÝ BETLÉM

všechen životní zájem lidí na věčnost a hodnot i potřeb časných nedbá.

Naopak cílem i náboženské výchovy je zharmonizovat nižší stránku člověka s vyšší a vychovat jej k uplatňování dobrých stránek přirozena.

To potvrzuje i ta skutečnost, že právě prožívání svátků vánočních v duchu náboženském značně prospělo i k bohatému rozvoji kultury i přirozeně. Co získala jen česká národní poezie vlivem ducha vánoc! Hudba — nejen pokud se týká lidových písní vánočních, nýbrž i uměleckých skladeb, at máme na mysli vánoční mše, anebo varhanní doprovody v duchu vánoc! A umění výtvarné? Výstavy jesliček, betlémů i v cizině vzbudily mnoho zájmu o české umění. Neprímým důkazem pravdivosti

tohoto tvrzení je, že právě i v těchto kulturně uměleckých oborech úpadek byl důsledkem úpadku i náboženského citění a náboženského života.

Snaha nahradit dětem a rodinám Ježíška v jesličkách dědem Mrázem minula se s výsledkem. Však i po stránce psychologické byla záměna ta v podstatě pochybená. Chtít nahradit blaživé teplo lásky Ježíškovy ledovým úsměvem Dědy?

Modleme se hodně na ten úmysl, aby křesťanské rodiny svou hluboce prožívanou láskou v dětských duších probouzely, rozvíjely a prohlubovaly uvědomělou víru! Kéž by zas i škola podporovala snahy rodičů! Jak daleko více i opravdového štěstí by zakotvilo v našich rodinách, a to by byl i odůvodněný předpoklad

hlubší a bohatší kultury národní v dalších generacích.

Mám po té stránce velmi krásné vzpomínky na své mládí. Otec byl učitelem, ovšem věřícím. Byl nám dětem vzorem života z víry. Proto také i svátky vánoční, třebaže pro nízký plat v oné době velkých dárků nám nemohl věnovat, nás učil prožívat vřele a zbožně. Sám ráno přistrojil vánoční stromek, co mohl nejlépe, a asi uprostřed štědrovečerní večeře najednou se ztratil, aniž bychom byli upozorováni. Zatím co my jsme s chutí dojížděli » muziku«, tak se u nás nazýval kompot ze sušených hrušek a švestek — najednou zazněl zvoneček. Běželi jsme do vedlejší místnosti a tam zářil už stromeček okrášlený.

Byli bychom se nejraději hned vrhli na dárečky pod stromkem, ale napřed jsme museli zazpívat » Narodil se Kristus Pán« a po krátké modlitbě k Ježíšcevi tatínk nám dárky rozdával.

Pak jsme si trochu odpočinuli a včas se vypravili na půlnoční, při níž radostný zpěv lidových písní a umělých skladeb vděčně oslavoval štědrost lásky Boží, lidstvu projevenou vtělením a narozením Syna Božího.

Promiňte, že jsem se tak zabral do vzpomínek z mládí. Nic mimořádného v nich není,

ale učinil jsem tak z obavy, že i v našich křesťanských rodinách z rodinné radosti štědrovečerní je nápadně setřen onen ráz vnitřní nadpřirozené radosti a že celá nálada štědrovečerní rodinné slavnosti se skorem výlučně soustřeďuje na dárky přirozené a vděčnost za štědrost oblasti přirozené.

Jistě i to má svůj význam, ale pro radost ze štědrosti přirozené rodičů a nám drahých osob nemělo by být zapomináno na původní motiv a důvod oné štědrosti, kterým je štědrost Boží lásky.

Ten smysl má i privilegium, že každý kněz má právo v den Narození Páně sloužit tři mše svaté. Kolik milostí již jediná mše svátá přináší obětujícímu i všem, kdož jsou účastní jeho oběti. A na Boží hod vánoční poklad těchto milostí může být ztrojnásoben. A jak epištoly těchto mší svatých tak i evangelia v lahodném celku s obsahem i všech ostatních modliteb znovu a znovu oslavují štědrost Boží a lásku, jejímž bohatým důkazem je právě štědrost.

Snažme se tedy ono štěstí a onu radost vánoční posvětit radostí a štěstím nadpřirozeným, a pak jistě i svátky vánoční stanou se nám i všem našim drahým co nejpožehnanější.

P. O. SNĚM SKONČÍ 8. PROSINCE

Na generální kongregaci 9. listopadu — byla to 156. kongregace od zahájení sněmu a 29. čtvrtého období; první kongregace po už druhém týdnu » prázdnin« — generální tajemník mons. Felici přečetl list, který poslal sv. Otec kardinálu Evženu Tisserantovi, prvnímu mezi kardinály členy Předscdnické rady: 8. prosince bude sněm slavnostním způsobem skončen. Den předtím na veřejném zasedání budou schváleny a vyhlášeny poslední koncilní dokumenty. Blízké zakončení koncilu se už tušilo, novináři mluvili právě o 8. prosinci, a jejich dohady potvrdil sám sv. Otec; 6. listopadu uveřejnil exhortaci, jíž zval k triduu nebo i nověně modliteb před svátkem Neposkvrněného početí na vyprošení pomoci shůry pro poslední sněmovní práce a na úmysl, aby věřící rozhodnutí koncilu poslušně přijali a uskutečnili. Na

svátek P. Marie 11. října 1962 koncil začal, a zase v mariánský svátek skončí; nadto to bude v den 96. výročí zahájení I. vatikánského sněmu, jehož nynější koncil je takofka dokončením a doplněním.

Konec sněmu byl před zraky Otců už v měsíci říjnu: dokončili diskusi o posledních předlohách — 29. října byly proneseny poslední diskusní příspěvky. A den předtím na veřejném zasedání Pavel VI. slavnostně vyhlásil pět dokumentů, které už vykonaly celou pracovní cestu ve sněmovním sále: tři dekrety a dvě prohlášení. Dekret O pastoračních povinnostech biskupů v Církvi dostal při hlasování 2319 hlasů ano (» placet«) a 2 ne (» non placet«); dekret O obnově řeholního života 2321 ano, 4 ne; dekret o výchově nastávajících kněží 2318 ano, 3 ne. Prohlášení o křesťanské výchově 2290 ano a 35 ne; Prohlášení o vztazích Církve k mimokřesťanským náboženstvím 2221 ano, 88 ne. Výnosy, jak ohlásil sekretář sněmu, vstupují v platnost 29. čer-

vna příští rok. — Ještě než přikročil k slanstnému vyhlášení, sv. Otec koncebroval mši svatou s pěti kardinály a 19 biskupy; sám Pavel VI. v kázání vyložil, proč si tyto Otce zvolil za koncebranty. Mše svatá je obětována za svobodu Církve a za mír ve světě; proto stojí kolem něho u oltáře kardinálové a biskupové ze zemí, které se netěší z plné náboženské svobody, nebo v nichž mír je narušen: polský kard. Wyszyński, indický kard. Gracias, ukrajinský kard. Slipyj, pražský arcibiskup kard. Beran a záhřebský kard. Šeper; biskupové pocházeli mj. z Pákistánu, Vietnamu, Korey, Indonésie, Maďarska, Bulharska (byl to mons. Cyril Kurtěv, známý účastník velehradských unionistických sněmů), Lotyšska (mons. Vojvoda, který přišel na sněm před rokem a pak byl v bazilice sv. Petra vysvěcen na biskupa) a Konga.

» Působí mi radost, že mám za koncebranty několik biskupů, zástupců zemí, v nichž omezují a upírají svobodu, na niž evangelium má právo; někteří dokonce sami zakusili utrpení, jež je údělem Kristova apoštola. Necht tato oběť mše svaté je výrazem naší solidarity, lásky, našeho přání v příchod lepších dnů pro všechny tyto milované bratry biskupy, pro země, k jejichž větší lásce nás pobízejí.

Podobný láskyplný pozdrav a podobné přání platí biskupům pocházejícím ze zemí, v nichž je porušen mír: kéž v jejich vlasti je znovu nastolen řád a spravedlnost, svornost a mír. «

Sv. Otec zdrazil též ostatní biskupy, hlasatele Kristova evangelia, budovatele Církve: tato mše svatá je ujištěním jeho lásky k nim, je jim výzvou, aby vytrvali ve svornosti a lásce. Pozdrav poslal i všem kněžím, řeholníkům i věřícím, a konečně i křesťanům, kteří nejsou ještě v plném společenství s katolickou Církví, a vyznavačům mimokřesťanských náboženství, a mezi nimi *» především těm, s nimiž nás pojí duchovní příbuzenství po Abrahámovi, židům: ti už nejsou předmětem opovržení a nedůvěry, ale úcty, lásky a naděje.* « Kard. jde vpřed, končil, pevná v pravdě a víře, šíří spravedlnost a lásku.

O misiích

Na předcházejících generálních kongregacích po celý měsíc říjen pokračovaly normální práce koncilu: diskuse o posledních předlohách a postupným hlasováním jejich příprava pro definitivní slavnostní schválení. Třeba říci, že diskusí předlohy O Církvi v dnešním světě (NŽ str. 210-212) sněm odstranil kámen, jehož překonání otevřelo obzory konce koncilu. Nikdo

nečekával žádné překvapení, i když předmětem diskusí měly být předlohy právě před rokem koncilom odmítnuté.

První z nich byly původní « Návrhy » - « Propositiones » O misijní činnosti Církve. Je to už třetí text o tomto tématě. První text, jako téměř všechny připravené pro zahajovací období r. 1962, byl potom podstatně zkrácen a zhuštěn, a právě to se Otcům na třetím zasedání m. r. nelíbilo. Proto byly Návrhy rozšířeny v opravdový dekret s úvodem a pěti kapitolami, takže předloha podává opravdový obraz o misijním díle. Otcové s tímto přepracováním byli vesměs spokojeni, i když měli ještě připomínky. Brazílský kard. de Barros y Camara žádal jménem 317 latinskoamerických biskupů, aby sněm pověděl, jak se mají biskupové stavět vůči proselytismu protestantských církví a sekt mezi katolíky, a tyto pokyny zařadit do Direktorია, které chystá sekretariát pro jednotu křesťanů. Kard. Jäger z Paderbornu si přál větší zmínku o činnosti Ducha svatého ve světě před Letnicemi; Duch sv. pracuje i mimo oficiální instituce Církve, vane kde chce a vychází vsříc práci misionářů. Předloha by se měla zmínit o Božím soudu, který nastává kázáním evangelia, protože slovo Boží staví posluchače před rozhodnutí. Kristus zůstává stále znamením, jemuž odpírají, i v misijních zemích. Z dějin spásy se stává drama o boji mezi světlem a tmou. Misionářská Církev je účastna kříže svého Mistra, tato myšlenka zahání jakýkoliv neodůvodněný optimismus. Předloha konečně se má vypořádat s pohoršením, jimž je při kázání v misiích rozdělení křesťanstva, a zmínit se o ekumenické spolupráci. Mons. Mazzoldi z Juty v Súdánu žádal připomínku že Církev je stále pronásledována, protože prožívá tajemství kříže; schéma má zdůraznit právo Církve na svobodné kázání evangelia. Kard. Alfrinkovi z Holandska se předloha zdála příliš hierarchicky postavena. Celý Boží lid pod vedením biskupů je nositelem misijní činnosti. Spolupráce s biskupy je podle dekretu o laickém apoštolátě jen jedna forma apoštolské činnosti laiků; o misijní činnosti kněžů a řeholníků mluví celá kapitola, kdežto laikům je věnováno jen několik vět, a přece i oni jsou nositeli charismatických darů, které Duch svatý rozdlil podle potřeb doby. Kard. König, předseda sekretariátu pro nevěřící a odborník ve světových náboženstvích, navrhoval zlepšení vět o rozhovoru s vyznavači mimokřesťanských náboženství a zdůraznění teologické přípravy misionářů. Věřící dnes všude žijí zároveň s nevěřícími a nekřesťany; všichni věřící, nejen ti, co žijí v misijních zemích, jsou povinni podávat svědectví o své víře, a to životem opravdu křesťanským. Musí být otevření vůči mimokřesťanským náboženstvím, usnadňovat styk s nimi, naučit se vážit si jich, považovat je za jednu z cest, na nichž jejich vyznavači hledají a nalézají Boha. Mimo-křesťanská náboženství nejsou pravá cesta k spásce, přesto však z nezvyčtatelného úradku Božího v nich lidé jsou připravováni, aby našli pravou cestu k jedinému Bohu. Bez Kristovy milosti nikdo nemůže

být spasen; viditelná církev představuje ve světě nástroj spásy pro všechny. I nekřesťané se k ní mohou přiblížit subjektivně, nepřímo, avšak milost, která je přiměla k této nedokonalé začáteční jednotě s Kristem, je vede dál, aby se stali plnými členy viditelné církve. Svůj rozhovor s vyznavači mimo-křesťanských náboženství jim nemůžeme vnutit, ale můžeme ho ulehčit, připravit se naň, pomoci mu, tím že se ujmeme iniciativy ve vhodný okamžik. Musíme se zbavit všech předsudků a být otevření vůči hodnotám skrytým u nekřesťanů: v islámu najdeme monotheismus, v hinduismu vytříbený smysl pro Boží přítomnost v duši člověka, v budhismu vědomí lidské nepatrnosti a touhu po osvobození a očistění. Mimo-křesťanská náboženství musí důkladně znát, kdo se chystá mezi jejich vyznavači pracovat. Mons. Lokuang z Formosy si přál, aby se zdůraznil význam domácích kněží; i ti jsou misionáři, třeba pracují ve vlastní zemi. O možnostech spásy, které mají národy, k nimž ještě evangelium nedošlo, nesmíme mluvit s přílišným optimismem. Normální cesta k spáse vede přes katolickou církev. Kard. Suenens žádal, aby budoucí misionáři byli připravováni na to, jak si vychovat laické apoštoly. Generál jezuitů P. Arrupe volal po větší spolupráci mezi misijními společnostmi, po změně informování o misích, které je stále nakaženo jakýmsi infantilismem, protože zpravodajství je zaměřeno na děti a mládež, na to, jak pohnout západní věřící k finanční pomoci misím, a to zase převážně pro děti a nemocné, než brá se pro rozvoj vysokých škol a vůbec činnosti vědecké a kulturní. Na Západě vládné stále vůči misím postoj jakési vyvýšenosti, která je v rozporu s křesťanským směřením; neznáme dostatečně dějiny, kulturu, zvyky a civilizace národů, u nichž se hlásá evangelium. Arc. ze Seulu v Koreji mons. Ro se zmínil o příkladu amerických katolických vojáků za jejich pobytu v jeho zemi; věřící z katolických zemí si dostatečně neuvědomují, jak zde mohou budovat nebo bořit. O těžkostech sdružení diecézních kněží, kteří chtějí pracovat v misích, mluvil mons. Pirovano, gen. představený takové společnosti; jsou to těžkosti rázu finančního, ale též psychologického a osobního. O finančních problémech misionářů mluvil mons. De Reeper, který pracuje v Keni v Africe; schéma o nich mluví jen bázlivě; až se vrátí do své diecéze, nebudou se ho ptát na novou definici misí, ale jak chce sněm pomoci jeho misii a chudým. Na misijním poli uplatňuje zásadu o biskupské kolegiálnosti a spolupráci. Často misijní biskupové podnikají daleké cesty nebo doma promarní mnoho času psaním žebračkových dopisů a hledáním finanční pomoci. — Mnoho řečníků žádalo, aby v ústředním církevním úřadě pro misie, kongregaci pro šíření víry, byli více zastoupeni skuteční misionáři. — Diskusi o misijní činnosti církve zakončil laik posluchač Afričan Eusebius Adjakpley; pochází z Toga a je tajemníkem Mezinárodní federace katolické mládeže pro Afriku. Děkoval Otcům, že mu bylo dovoleno promluvit k předmětu, který je mu tak drahý — je členem jedné z mladých afrických církví. Zdůraznil přínos laiků k misijní činnosti církve, a to jak laiků

z tradičně křesťanských zemí, tak i z misí samých. Zval mládež celé církve, aby se přičinila o šíření Kristova poselství, aby Kristus byl dán světu a svět Kristu. Při misijní činnosti má dnes velký význam hledisko ekumenické, abychom totiž budovali novou společnost se všemi lidmi dobré vůle; se všemi bratry v Kristu musíme vložit do lidské rodiny kvas evangelia. — Sněmovní komise se hned dala do práce, aby schéma podle připomínek přepracovala a předložila je k hlasování.

O práci a životě kněží

Úvod k diskusi o této poslední předložce tvořil list sv. Otce kard. Tisserantovi, prvnímu z členů Kardinálské předsednické rady. Píše, že někteří Otcové snad chtějí mluvit též o kněžském celibátu v latinské církvi; nijak sice nechce omezovat jejich svobodu projevu, ale jeho mínění stran této otázky je toto: Není vhodné o celibátu, otázce tak ožehavé a významné, diskutovat veřejně. Všemi silami bude hledět uchovat tento starý předpis, a ještě ho zpřísnit. Chce připomenout při vhodné příležitosti kněžím latinské církve příčiny a důvody, které nás nutí považovat tento zákon za mimořádně vhodný právě pro naši dobu; kněží tak mohou darovat celou svou lásku jen Kristu a zasvětit se zcela a velkomyslně službě církve a duši. Kdo z Otců myslí, že je povinen projevít o celibátu jiný názor, ať ho písemně odevdá Předsednické radě, která ho pošle sv. Otcovi, a on ho před Bohem uváží. — Zdá se, že opravdu někteří Otcové o této otázce chtěli mluvit; jejich návrh byl: v zemích s tragickým nedostatkem kněží vysvětit muže žijící v manželství, kteří se osvědčili jako horliví apoštolové ve své farnosti. Třeba přiznat, že na tu otázku ještě nejsme dostatečně připraveni. Nemáme ještě zkušenosti, jak se osvědčí ženatí jáhni. Snad následující generace bude k věci moci přistoupit klidněji.

Diskusi o předložce O práci a životě kněží bylo věnováno devět kongregací; snad víc než bylo původně plánováno, ale prodloužení bylo způsobeno tím, že se hlasovalo o schématech podle diskusi nebo předchozího hlasování upravených. Kard. Meučimu, maronitskému patriarchovi, se schéma o kněžích zdálo stále příliš západnické, juridické, nevystupuje přitom dostatečně do popředí působení Ducha svatého jako duše kněžské služby a duchovního života. Kněžská práce nekončí ve farnosti, má za cíl přeměnu celého lidského života podle tajemství Kristovy smrti a jeho vzkříšení. Kard. Léger naléhal na vlastní ráz svatosti diecézních kněží, není to jen napodobování svatosti a dokonalosti řeholníků. I jejich zachovávaní evangelních rad má svůj ráz. Kard. Döpfner z Mnichova se domníval, že schéma si málo všímá těžkosti osobního rázu v životě kněze, jeho osamocení, jeho života a práce mezi nekatolíky, těžkosti plynoucí z toho, že se necítí na úrovni požadavků moderní duchovní správy, že jeho práce nemá zevnější úspěch; stran celibátu by se mělo říci, že církev tyto problémy zná, ale právem doufá, že Bůh dá sílu a zvláštní milost dostatečnému počtu kandidátů kněžství, když

se budou o to modlit a také ze své strany budou dělat vše. Kard. Alfrink z Holandska žádal, aby schéma řeklo něco o tom, jak se kněží mají dívat na pozemské otázky ve světle víry, aniž se přitom vměšují do záležitostí politických, hospodářských a sociálních. Mons. Frančič se bránil proti ustavičnému nabádání, aby kněží žili svatě; zapomíná se na to, že tolik kněží už žije svatě, v krajní chudobě, v úmorné práci uprostřed světa, který je jim nepřátelský a někdy je i pronásleduje, v mlčení a někdy zapomenuti i od svých biskupů. V naší době i větší počet pravoslavných kněží a protestantských duchovních pro svou víru podstoupilo mučednictví. Biskupové by měli dávat kněžím příklad společného života a společného majetku se svými kněžimi. Takové svědectví by mělo velký význam v očích marxismu. O kněžském celibátu výslovně mluvil kard. Bea (někteří novináři hned, psali, že tím neuposlechl přání či rozkazu papežova, ale příspěvek kard. Bey šel zcela jiným směrem a kard. Bea zde mluvil jako předseda sekretariátu pro křesťanskou jednotu): vše, co v předloze je řečeno o ceně, významu a apoštolské účinnosti celibátu, je velmi dobré a můžeme to přijmout bez další diskuse. Celibát neplyne z podstaty kněžství, třebať o schéma naznačuje. Co potom však říci o kněžích východních křesťanských církví, kteří žijí v manželství? Jsou snad méně kněžimi? Má-li tento sněm být opravdu ekumenický, měly by se v dekretu přijmout oba způsoby kněžství, a zároveň ukázat, jak je možno dosáhnout kněžské svatosti v celibátu a jak v dokonalém manželství, kterak by měli být kandidáti kněžství připravováni na jeden nebo druhý způsob života, a jaká úskalí a nebezpečí ohrožují obě rozdílné formy. Pak se zmínka o celibátu kněží stane užitečnou i pro východní bratry. Vřelá slova pro kaplany měl svatci biskup ze San Antonio v USA mons. Leven; jsou spolupracovníky farářovými, jejich vliv by se měl projevovat nejen ve farnosti, ale i v diecezi. Mons. Segedi z Jugoslávie upozorňoval na význam kázání při pohřbech, kdy kněží mohou hlásat poselství o vzkříšení a věčném životě i těm, které málokdy v kostele vidí, a na péči o nemocné: mají je poučovat o apoštolské plodnosti jejich modliteb a obětí. Křesťanská obec shromážděná okolo kněze má mít jasné vědomí, že patří k společenství všech křesťanů rozptýlených po celém světě. Mons. Lahiguerra ze Španělska navrhoval zavedení svátku Ježíše Krista věčného a nejvyššího velekněze: kněžím se tak připomene, že Kristus je učitel a zdroj kněžské svatosti, zdroj posvěcení a spásy světa. Mons. Folley z Lancasteru v Anglii chtěl, aby se v dekretu řeklo něco o kněžském oděvu: má být připůsoben zemím, ale všude má být na první pohled vidět, že je to kněz. O nutnosti studia i po skončení teologie mluvil turinský arcibiskup mons. Pellegrino, dlouholetý profesor na tamní universitě. Diskuse o práci a životě kněží skončila projevem zástupce farářů, filadelfského dp. Tomáše Fallse: děkoval biskupům za jejich slova pochopení a lásky vůči kněžím pracujícím v duchovní správě. Navrhl, aby v předloze výrazněji vystoupila do popředí účast kněží na jednom kněž-

ČSR. — Kaple na Hoře sv. Klimenta uprostřed lesů v Chřibech na Moravě. Podle místní tradice svatí Cyril a Metoděj postavili na této hoře, vzdálené několik hodin pěšky od Velehradu, kapli ke cti papeže, jehož ostatky s sebou přinesli, a svůj první seminář, protože hlavní město říše velkomoravské jim bylo příliš rušné na klidnou výchovu kněží. V pozdějších dobách tam byl postaven augustiniánský klášter a kostel. Obojí bylo zhořeno husity. Zděné základy kostela se ještě dochovaly. Před druhou světovou válkou tam stála malá dřevěná kaplička, u níž se konávaly každoročně poutě se mší svatou a kázáním pod širým nebem. V jubilejním roce cyrilometodějským dobrovolné brigádě věřících z okolí, především dělníků z továrny na nábytek v Koryčanech, postavily kapli znovu.

ství, jehož plnost je výsadou biskupů, a spoluodpovědnost kněží prostřednictvím biskupovým na blahu celé Církve.

Hlasování

Při diskusích na většině kongregací Otcové odevzdávali hlasy o tom, jak jednotlivé předlohy byly v příslušných komisích vypracovány. Budc vhodné připomenout, že o každé předloze se hlasuje dvakrát nebo až třikrát, podle toho, zda je dovoleno též hlasovat »ano s výhradou«. Prvním hlasováním Otcové se vyjádří, zda předloha byla dostatečně upravena podle diskusních příspěvků, podruhé, jak byly přijaty projevené výhrady, a třetí hlasování je slavnostní, po němž hotový výnos je vyhlášen. Hlasuje se o významnějších větech, pak o kapitolách (zde je možno hlasovat »ano s výhradou») a konečně o celé předloze.

Z výnosů vyhlášených 28. října probíhalo poměrně rychle hlasování o čtyřech výnosech; dekret O pastoračních povinnostech biskupů dostal při

konečném hlasování 2181 hlasů »ano« a 14 »ne« (28. října byl poměr 2319 proti 2), O obnově řeholního života 2126 »ano« a 13 »ne« (2321 proti 4), O výchově a přípravě nastávajících kněží 2196 »ano« a 15 »ne« (2318 proti 3) a Prohlášení o křesťanské výchově 1912 »ano« a 183 »ne« (2290 proti 35) — mnohým biskupům se Prohlášení zdálo narychlo sestavené, a to ještě podle situace jen v některých zemích. Pozornost Otců — a dodejme i veřejnosti — byla upřena k hlasování o Prohlášení o poměru Církve k mimokřesťanským náboženstvím, s jeho odstavcem o židech. Bylo to už závěrečné hlasování — poprvé se o Prohlášení hlasovalo v posledních dnech třetího období, bylo schváleno, protože dostalo hlasů »ano s výhradou« 242, 99 bylo »ne« a 1651 »ano«. Hlasování uvedl sám předseda sekretariátu pro jednotu křesťanů, který Prohlášení vypracoval, kard. Bea. Pravil, že v odstavcích o mimokřesťanských náboženstvích Prohlášení zdůrazňuje věci, které katolickou církev spojují s jinými náboženstvími. Stran odstavec o židech sekretariát nejen že věnoval pozornost navrženým opravám, ale navázal též styky s členy katolické i nekatolické hierarchie ve východních zemích, aby se předešlo jakémukoliv nedorozumění, a především výkladu

politickému. Když tedy Prohlášení odsuzuje pronásledování židů, odsuzuje všechna ostatní pronásledování a diskriminaci, a to ne v pohrutek politických, ale jediné vedeno pravou evangelní láskou. Přiznává sice, že smrt Kristova způsobili představení židovští a jejich služebnictvo, ale říká, že nelze ji přičítat všem židům ani tehdejší doby, ani židům dneška; Církev je »nový Israel«; přesto však nesmíme o židech mluvit jako o zavržených ani zlořečených, jako by to plynulo z Písma. Podle toho máme upravit své vyučování náboženství. Láska Jana XXIII. je zcela ve shodě s tímto tvrzením a Prohlášení nechce nic jiného než podepřít dílo míru papeže Pavla. — O odstavci O židech Otcové hlasovali pětkrát, hlasů proti bylo 59 až 245; nejvíc hlasů dostala věta zbavující židy obvinění z bohovraždy. Celá předloha byla schválena 1856 hlasy proti 250; 10 hlasů bylo neplatných. 28. října Prohlášení dostalo 2221 hlasů »ano« a 88 »ne« — 170 Otců tedy nakonec změnilo své mínění. Ve dnech, kdy uzavíráme tento přehled sněmovních prací, je připravováno definitivní hlasování o věroučné konstituci O Božím zjevení, O laickém apoštolátu a O náboženské svobodě; tyto výnosy budou vyhlášeny 18. listopadu.

CO ŘEKL PAVEL VI. V KATAKOMBÁCH?

Jak píšeme na jiném místě, LD a ministr Plojhar se opětovně zmiňovali o projevu sv. Otce v katakombách sv. Domitily, a několika vět, vytržených ze souvislosti, použili k útokům na Církev, k tvrzení, že »Vatikán se mění«. Co pravil sv. Otec v celém onom kázání?

12. září, dva dny před zahájením posledního období sněmu, papež Pavel se vrátil z Castel Gandolfa do Říma. Cestou, v katakombách sv. Domitily, měl mši svatou. V kázání po evangeliu rozvedl poselství, které dávají i katolíkům 20. století katakomby — podzemní pohřebiště, v nichž se první římsí křesťané scházeli k bohoslužbám nad tělesnými ostatky svých mučedníků.

»Katakomyb nám připomínají dlouhá léta života ve skrytu, v neoblíbě, v pronásledování a v mučednictví. Současně nám ale mluví též o hluboce náboženském životě, kterým zde křesťané žili v klidné odevzdanosti do vůle Boží. Tento život prvních křesťanů bude navždy příkladem nepřemožitelného přesvědčení, že v Kristu je záchrana, naděje a vítězství. Toto naše přesvědčení nesmí zdolat žádná bouře. Zde křesťanství zapustilo své kořeny v chudobě, v nepravdětlivém ze strany státu, v utrpení, v nespravedlivém a krvavém proná-

sledování. Církev zde stála bez jakékoliv lidské moci, byla chudá — ale věřící, byla pronásledována — ale hrdinná.«

Od minulosti sv. Otec obrátil své zraky k věřícím, členům Církve vědycky pronásledované, kteří dnes jdou s Kristem cestou křížovou a žijí jakoby v katakombách. Nejmenoval nikoho — tolik je zemí, o kterých ona slova mohou platit, na Východě i na Západě :

»Jasná je podobnost mezi Církví, která dnes úpí, trpí a jen taktak že přetrvává v zemích s bezbožeckým a totalitním režimem, a Církví ve starých katakombách. Stejný je důvod, proč Církev stojí a neustupuje: Církev brání pravdu a současně hájí svatosvaté právo každého člověka na vlastní svobodu a odpovědnost, zvláště na poli osobního svědomí a náboženství. Stejný je cíl starých i moderních pronásledovatelů: fyzickým násilím a zákony vnutit občanům svou pravdu, udusit jakýkoliv odlišný projev. Působí nám bolest, když vidíme, jak se v tolika zemích, které milujeme a kterých si vážíme, tolik mluví o svobodě lidu, a přece tam stále hledí udusit svobodný náboženský život; tam

mají rozhodný úmysl, i když to snad neříkají, přivést Církev k smrti; zabraňuje se v obnovování už tolik prořídilých řad kněží, překážejí se v normálním řízení diecézí, všechny prostředky jsou dány do služeb režimních organizací a cílů, jen aby se Církvi vzala mládež a aby jí byl uložen marxismus. Za těchto okolností Svatá stolice hledí pokračovat ve své činnosti plně nesnází, nejen aby bránila vlastní existenci a svá práva, ale též svobodu a lidskou důstojnost a mravní a duševní zájmy oněch národů.

Svatá stolice nejednou nepozvedá častěji a mocněji svůj hlas k protestu a politování jen z důvodů křesťanské trpělivosti, aby nevyvolala větší zlo, ne že by neznala skutečný stav věcí. Svatá stolice je vždy ochotna k čestnému a důstojnému jednání, odpustí učiněná bezpráví v minulosti, chce se dívat víc na přítomnost a budoucnost než na nedávnou bolestnou minulost, pokud se ovšem setká se známými opravdové dobré vůle na druhé straně.

Znáte tyto věci, a proto tím vroucněji se připojte k naší modlitbě. Bude útechou pro ony biskupy, kněze, řeholníky, řeholní sestry a věřící, kteří stále žijí v ovzduší duchovního

utrpení, často velmi bolestného a zřejmě nespravedlivého. Bude to pro ně zdrojem síly a naděje, když budou vědět, že jejich bratři ve víře na ně myslí a neodmítají jim balzám duchovní bratrské solidarity. Bude to konečně užitečné i pro katolíky, kteří z milosti Boží se pohybují ve svobodě, když si připomenou osud katolíků, kteří žijí v moderních katakombách, když nebudou zapomínat na to, jak smutný je lidsky řečeno jejich osud, a když uváží, že podobná věc by mohla stihnout i jejich země, kdyby nebyli na stráži a svorní.

Katakomyb nás učí být trpěliví s Kristem. Vlévají nám city laskavosti a pokoje vůči všem; napomínají, že pravda nakonec zvítězí a stane se spásonosnou i pro ty, kdo proti ní dnes bojují. «

Touto svou láskou i k těm, kdo bijí jeho stáde, a napřaženou rukou k dohodě Pavel VI., přese všechno, co se stalo, jde ve šlépějích dobrého papeže Jana a i Pia XII. Jeho modlitba za umlčenou Církev, napsaná r. 1955, končí prosbou za pronásledovatele, aby poznali svůj omyl a spolu s pronásledovanými poklekli u nohou toho, kterého pronásledovali v jeho údech.

JAN JEŠTĚDSKÝ :

JE DANTE ČASOVÝ ?

Odstoupíme-li od hradby dojmů, která v nás zůstává po novém a novém čtení Božské komedie, krystalisují v nás pomalu vůdčí myšlenky básníkovy a tážeme se, zda jsou ještě myšlenkami našimi, či nikoliv. Procházejíce znovu Peklem, Očistcem a Rájem, začínáme si uvědomovat, že zápas Dantův, ohnivý a osobní, jemuž obětoval vlast a zvolil exil, je zápas o udržení hierarchie hodnot, o lidský řád. Otázka lidského řádu je však otázkou naší doby. Jednotlivec a celek — jak překonat tento dualismus, který se stále zvětšoval růstem lidské civilizace ?

Jedni dávají přednost kolektivismu a chtějí jednotlivce podříditi společenství. Původní myšlení Hegelovo prochází Marxovým důrazem na materiální stránku života, nabývá nového tvaru u Nietzscheho a objevuje se ještě v nedávné a naší době, dáno jmény Benedetto

Croce, Jean Paul Sarrtra, Brice Parraina. Tito myslitelé tvrdí v podstatě, že člověk je podroben celku a že zákony celku vytvářejí jedince, který se jim musí podrobit a nechat se jimi vést. Jsou to zákony jedincova vývoje, jedincova určení, které je prý dáno společností.

Sto let před Heglem zamýšlel se nad umělým protikladem jedince a kolektiva Giambattista Vico, který v » Principi di una scienza nuova « (1725) dochází k tomuto poznatku: » Svět lidského společenství (questo mondo civile) byl nepochybně vytvořen lidmi, proto pravidla (principi) tohoto společenství musí být odleskem našeho lidského ducha. « Společnost tedy nemůže přizpůsobovat, řídit nebo ničit lidského ducha, nýbrž právě z něho vyzařují její pravidla, a nikoliv naopak. Lidský duch, dítě stvoření, je primum — vše ostatní je secundum.

Základem Vicova myšlení je poznatek, že postup filosofů — má na mysli především Descarta — objevuje jen pasivní, mechanické poznání, které vidí jen »svět věcí«. Poněvadž však člověk nemá žádného vnitřního přístupu k přírodě, poněvadž sám sebe nestvořil, vidí a chápe jen její vnější stránku. Toto pouze vnější pojmání však považuje člověk mylně za jedinou míru skutečnosti. Tím odděluje vnější od vnitřního, předmět pozorování od podmětu, a tím je přístup k životu jako celku zkrácen. Člověk se věší na vnější stránku života, protože je zatížen tělesností. Tíha těla však vede k bezmocnosti, k mdlobě ducha. Materialistický člověk se domnívá, že má věci ve své vládě, ve skutečnosti však věci ovládají jej. »Míti« vládne nad »býti«.

Vico tu navazuje na Danta přímo. Celé »Peklo« je jen příkladem lidské zvrácenosti. Trest přichází, když člověk nadměru zhmotněl a pozbyl čistoty ducha. Protože ztratil souvislost s vnitřní zákonitostí celku, protože se tak oddělil od Boha samého, který je řád a harmonie, je jednou provždy osamocen se svými materiálními žádostmi. Peklo je do věčnosti ztuhlá disharmonie, vzdálenost od Boha, neschopnost viděti vnitřním zrakem. Peklo je zkamenělý materialismus.

Kde je vina? Dante praví: v tom, že člověk utkvěl na vnějšku, že se zhmotnil — hřích je všechno to, co zdržuje rozlet lidské duchovní tvořivosti, co přerušuje jeho styk s prameny bytí.

I politický řád — a Dante měl v této oblasti mnoho zkušeností — může působit blaze jen tehdy, když dbá duchovní zákonitosti jednotlivcovy. Pád demokracie u nás nenastal nějakou vnější katastrofou, ale tím, že její útlá květinka, jen ve sklenicích pěstovaná, uvadla. Dopracovat se k přesvědčení, k politickému myšlení demokratickému, znamená dopracovat se k vlastnímu nejhlubšímu poznání věčného řádu dobra a zla, znamená uvést do praxe zásady křesťanství, které samo je řád náboženský i mravní, a tím i politický. Na čem jiném měla by stát »politeia«, stát, obec než na řádu duchovním a mravním? Obrátíme-li tento řád naruby — hle Dantovo Peklo! A nepoznali jsme snad sami Peklo, v které se promění naruby obrácený řád, v kterém násilí si říká zákon, v kterém ctnost je trestána a ničemnost odměňována, v kterém umění je nahrazeno

diletantismem, řemeslo nedovedností, v kterém kus papíru, zvaný legitimace, platí víc než duchovní tradice staletí?

Dante vylíčil lidskou společnost, onu humanitas, v Očistci. Je podobna stromu, který hluboce svými kořeny tkví v půdě, ale jehož koruna sahá až do nebes. Stupnice hodnot sahá od kořenů až daleko do krajin oné záře, která osvětluje Ráj. V Ráji se mu proměňuje právě vnější prostor života ve vnitřní záření — na nejvyšším stupni hierarchie hodnot stojí Duch, nad celým řádem světa — Bůh.

Romano Guardini, dnes v Mnichově žijící velký katolický myslitel, vidí takto Dantovu stavbu: »V Dantově díle jde o totéž úžasné úsilí, jaké vyvinuli středověcí architekti domů a ti, kdo sepsali Summu scholastického myšlení: vytvořit takový tvar, v kterém se sjednocuje všechna mnohost a plnost bytí. Nalézti řád, v němž každá věc má své místo. Vytvořit společenství, v němž každé bytí má svůj smysl, kde všechna moc spočívá na právu a všechna poslušnost vede k svobodě. Hierarchii, která podle definice svatého Bonaventury znamená tolik, jako že každý jednotlivec svůj smysl nese v sobě, ale přitom jej opatruje i pro ostatní; že všechno dění spočívá na tom, co bylo, ale současně je základem toho, co bude; že každý se vyjadřuje sám, a současně zpřítomňuje celek. To vyjádřil Dante až nepochopitelně velikou měrou.«

Avšak u Danta je nejen podnětné to, co říká, ale i to, co neříká, ona místa, kde zklame, protože nemůže dále. Až k poslednímu zpěvu Ráje prochází ještě světem představ. Vidiny může vyjádřit. Avšak jakmile se dostane na hranice lidského, nemá slov. Člověku nelze vyjádřit krajiny božství. Jen spodního lemu božství se lze dotknout. Jen proto, že toužil po nejvyšším, které je vůbec člověku přístupno, mohl dospět na okraj Nepřístupného, jeho platonický let k výšinám je předpokladem jeho zhroucení se před Nejvyšším. To znamená, že Dante pochopil tajemství, ví, že tajemství patří do hierarchie hodnot a že je marné snažit se je odkryt, sejmout roušku věčnosti, kterým je přikryto. Tajemství Boží začíná právě u lemu božství, dál nedojdeme ani s nejvyšší matematikou ani s tisíci sputníky. Svět věcí může být objeven, svět ducha je svět vnitřní, řídicí se vlastními zákony, je to svět zapálený jiskrou Boží. Na konci všeho poznání, na konci všech

NOC VÁNOČNÍ

*Kolkolet svátečně bilo
a úsměvy jsou štědré ...*

Zšeřelým již tichem

*na opuštěných cestách, v osamělých polích,
na lesních mýtinách a v zapadlých hvozdech
zaznívá jásoť nebes, dnes tak blízkých.*

*A hvězdy nevinně v průvodu družiček
zvonivě se usmívají, když hledí*

do lidských srdcí,

kde není zářiví, kde není zloby ...

Jsou šťastny hvězdy — jsou šťastna srdce,

vše podle tříští se v jasu posvátných chvil.

A větve jiním rozkvetlé

na stromech zahradních

zaznívají stříbrem v přísvitu měsíčním a září.

Mlčenlivé prosby chvějí tichem v celách

*klášterních a z chudých chýšek se ozývá zpěv
srdcí zjemnělých.*

Noc pívnabná — ze všech nejkrásnější —

za svítání hvězd

snáší se tiše na lesy spící, na hory bílé,

do lidských obydlí a zvroucnělých srdcí,

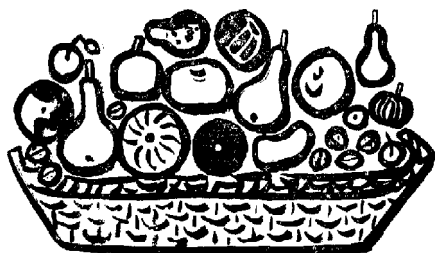
by krásný jim alespoň přinesla sen.

Jsou šťastny hvězdy — jsou šťastna srdce,

vše podle tříští se v jasu posvátných chvil.

Dohořívají ozářené stromky,

světla v oknech mizejí,

Gertruda GG

**Požehnané vánoce a Boží požehnání pro rok
1966 přeje přispěvatelům, předplatitelům a
čtenářům redakce a administrace NŽ**

dozněla hudba pastýřů i jejich lampiony zhasly.

Jen nebe je zářné — tam hvězdy s lunou svítí.

Ticho jen a svatý klid povívá dnes zemi,

neb přemohl ji a s ní vše — i ty spící.

A nad zemí bílou, půlnoční a očištěnou

zbožně se nese hlas zvonů vánočních ...

Jsou šťastny hvězdy — jsou šťastna srdce,

vše tone jen v jasu vánočních chvil ...

Chrysostom Mastik

teorii relativity, počtu infinitesimálních, derivací a variací, na konci všeho myšlení a i vši krásy je Tajemství. Řád určený pro člověka je řád Boží, a vzepré-li se člověk věčnosti, zajde v časnosti. Evropská krize je krize myšlenková. Je to krize společnosti, která vyřadila Boha ze svého myšlení. Protože pak Bůh nám dal řeč jako nejvyšší prostředek dorozumívání, evropská krize se stává krizí řeči: slova obsahují různé pojmy — svoboda, demokracie, řád, právo, spravedlnost znamenají nikoliv ustálené pojmy ustáleného řádu, ale jejich obsah je různý, myšlení východní a západní se děje v různých kategoriích, na různých hladinách. Nastává nový babylónský zmatek: člověk, který málem chce hledět Bohu do oken, ztratil základy, na kterých by měl budovat.

Evropa vznikla ze společenství křesťanské ideje. Jen návratem do tohoto společenství křesťanského může najít jednotu míru a jednotu řádu.

Čím se liší epos Dantův od epiky národní? V každém národním epickém díle básnickém bojuje hrdina o bytí a rozvíjení vlastního národa. U Danta není národních hranic. Jeho víra obsáhla lidstvo celé, půda, o níž bojuje, je země celá. A protože Dante o tom nejen snil,

ale také celým svým srdcem v tento řád věřil a pro něj bojoval, není jeho poesie jen spekulací, nýbrž jakýmsi proroctvím, stále znovu působícím svou dramatickou aktualitou.

» V tomto širém království není ani puntík přenechán náhodě, « říká Dante v Ráji.

Tím také odpovídá na naše dnešní starosti. Jeho odpovědi je návrat k božskému řádu, návrat k hierarchii hodnot a k uznání ducha jako řídicího principu života, neboť ten byl zapálen jiskrou Boží.

Není přesvědčivější odpovědi materialismu než je Dantova. Ne v rozvinutí hmotného blahobytu je cíl a smysl života. Nezáleží ani na krmných vepřích ani na strojových stanicích, nezáleží na procentech ani na schůzích — smysl života je na jiné hladině.

Dantova básně je také odpovědí na každou teorii nenávisť. Ne třídní boj — ale křesťanská láska pohybuje vesmírem. Poslední sloveso, jehož užil, je sloveso » move « :

» L'amor che move il sole e l'altre stelle — Láska, jež pohybuje sluncem a ostatními hvězdami ... «

Není pro nás jiné cesty.

To, co jsem řekl, buďž pak odpovědí na základní naši otázku samu: je Dante časový?

GLORIA IN EXCELSIS DEO ZA OSTNATÝM DRÁTEM

Věnováno všem, kteří prošli nebo ještě procházejí tůdrou školou komunistických kriminálů, kardinálovi Beranovi především. — I. M.

Slunce vyšlo, kupodivu, člověk by ani nevěřil, že může ještě vyjít nad touto studenou a nelibostnou zemí, obloha září nepopsatelnou modří, dýchá nekonečným prostorem. Okoralá půda se dusí mrazem, uprostřed polí ostrov z ostnatého drátu. Stovky šedých uniform, stovky zmlklých duší, stovky zmrzlých nohou přeshlapujících v gumových botách za každého počasí při nekonečných nástupech a přepočítávání obětí.

» Kupředu hurá, kupředu hurá, « řvou amplióny tábora v nevládném jitru Štědrého dne. Beztvárná masa se dává zvolna na pochod, levá, raz, dva, brána tábora se otvírá a zavírá za každou skupinou, na drátech jíní, na střechách, na kulech, na věžích bez poezie, na věžích tvrdé reality, na věžích, v kterých číhá smrt, i když všude je mír. Pětistup zavěšený do sebe, další a další, samopaly zleva, zprava, raz, dva.

» Dnes je jenom dvanáct stupňů, díval jsem se ráno na teploměr u táborové kuchyně, Petře, « říká Franta chmurně a jaksi pro sebe.

» Mráz Štědrého dne — kolik ještě takových je nám dáno prožít? «

» Na to se mě neptej, nikdo neví, kdy se to jako tento. Každý je pořád pln nadějí, letos to nebylo, tedy to bude určitě příští rok. Západ to tak nenechá, to se nám to dobře povídá, kojíme se nadějí, a skutek utek, pořád nic. Nic, slyšíš, nic! «

» Neví na mne jako pominutý, ať tě neslyší bachař, já slyším dobře. Jednou to přece skončit musí, pochop přece, všechno má svou hranici, svou mez, nic není trvalé. «

» Povídáš hezky, ale tohodle je už dost, podívej se, jak vypadáme, co z nás udělali, jak k tomu mohlo dojít, proč, proč. «

» To se ptej jiných, těch, kteří byli přítom, těch, kteří to, co je, udělali. Na nich je vina. «

» Vy tam nezdržujte se u toho ohně, teď nemáte co debatovat, koukejte dělat s těma

cihlama, dávejte si jich na kolečka víc, tamhle už na vás čekají! «

» Pojď si to vozit sám, ty plechová hubo, « byl by s chutí vykřikl Petr, ale mlčel, nevyšlo z něho ani slovo, mlčky přiložil několik cihel a již je tlačil před sebou, za ním supěl Franta v jednom kuse mumlaje pro sebe: Idioti, idioti.

» Dneska nedělá ani jeden civil. Bodejť, kdo by se na to zrovna dneska nevykašlal, mkl to odeskáče vždycky, za každého počasí, svátek nesvátek. Vánoce přece nejsou pro komunisty žádný svátek, nebo jo? Znáš to, děd moroz, krasnyj nos, podarki přiřnos. Importovaný symbol nových socialistických vánoc z maticky Rusi. «

» Idioti, « odplivl si Franta, » já bych je, já bych je ..., « řekl zajíkávě.

» Nech toho, vždycky jsem nenáviděl kondicionály. Pojď si raději ohřát ruce, náš bdělý ochránce právě zalezl, oheň už zas jen tak tak plápolá, podej sem nějaké prkno. «

» Nic tu není. «

» Troubo, tak vem přece nové, rozštípeme ho, než to někdo z nich uvidí, ať máme taky trochu vánočního tepla. «

Těžké kroky duní na neširoké cestě, obloha zešedlá, snad i tváře jsou více šedé. Před branou se zastavují, na ní nápis: Sloužíme lidu. Ďábelská ironie. Podvod. Krátká namátková prohlídka, zdali někdo nenese ukradené dřevo ze stavby, jaký zločin, někdo by mohl prodloužit určené teplo od - do.

Kouř ze šesti jednopatrových dřevěných baráků stoupá k nebi. Tma Štědrého večera. Slabé žárovky ozařují obličeje podivných nesořodých rodin sesedlých kolem malých kamen, hltačících každým pórem teplo, které jediné připomíná domov. Jinak nic. Vzpomínky, ano, ty jistě, ovšem. Nic víc, opravdu už nic víc. Venku hrozivě věže, odpudivé nestvůry, střelné pásmo s bílým pískem před dvojítm plotem nesvobody.

Z druhého konce baráku se ozývá zpěv, to zpívají Němci svou Tichou noc.

» Karol, co je ti, proč si dáváš ruce před obličeje, « řekl Franta bývalému partyzánovi a

nositeli vysokých sovětských vyznamenání jinak dnes jen postavě beze jména, zato však s číslem a škrabavým kopřivovým stejnokrojem.

» Vzpomínám si na to naše povstání, na to, jak jsme to dělali. Tenkrát bylo krásné září, slunné, jako by se ani válka nekonala, « řekl Karol ve své mateřtině. » Bylo to v banskoštiavnických kopcích, možná, že to tam někdo trochu znáte, byly tam vesnice, v kterých žili lidé, proč to vlastně říkám, lidé jako všude jinde, Němci, slovenští Němci, jinak nic neudělali, byli pouze Němci. Měli svá hornatá políčka, která dávala tak hubenou úrodu jako pole slovenských rodin. Ale byli to Němci, tak nám to říkali, náš sovětský velitel rozhodl, že osada je strategicky důležitá, věřil jsem tomu, dnes se dívám na věc jinak, ale tenkrát jsem slepě věřil, že konáme dobro, myslil jsem si, že pácháme zlo pro vítězství dobra, takhle nám to pořád vysvětlovali. A pak nám dali rum, hodně rumu, právě předtím, než jsme vítězně vtáhli do vsi. Vyhlásili jsme nástup všech obyvatel. Byli tam všichni, opravdu všichni, ani noha nám neunikla, učitel, pošt mistr, farář, rolníci a pastevci. A pak pochodovali, tak jako my teď každý den, jenže pro ně tenkrát to bylo naposled. Tušili to, nedělali si iluze o nás. Vybrali jsme malou skupinku mladých a zdatných, ostatní jsme odvedli několik stovek metrů dál, ti první kopali příkop, aspoň tak jsme jim to řekli, ale oni věděli ... I ti, co byli dál od nich. Nadporučík Gaborov pak dal postavit dva kulometry na patřičná místa, za jedním jsem byl já, a pak, pak, « Karol se odmlčel a hleděl ke stropu z dřevěných dlců jako by počítal prkna nebo suky nebo snad hledal odpověď nebo něco vysvobozujícího, něco, co by uspalo jeho rozervanou duši. » Nepřežil nikdo. Po válce jsem dostal metál, výborné místo na základě výborného posudku, tak říkajíc stal jsem se kádrem, oporou partaje, ale chlapi pamatujte si, já jim věřil, já jim dlouho věřil, s mnohým jsem nesouhlasil, ale myslil jsem si, že to tak musí být, že jsou tady jiné vyšší zájmy, do kterých nemohu proniknout. A zpoehodlněl jsem. Oženil jsem se, vzápětí za sebou jsme měli dvě děti, co s nimi asi dneska je. A moje žena, víte, já ji měl rád, nikdy mi v ničem neodporovala, to víte, schůze, soudruhu, pro stranu to musíš udělat, a soudruh pro stranu dělal a pil, to vám byly pitky věru boha-

týrské, a chodil jsem domů pozdě, hodně pozdě a často, říkala mi, abych toho nechal, byla z katolické rodiny, donutil jsem ji, aby vystoupila z církve, kvůli mé kariéře, já prase, děti byly pokřtěné, jednou, když nebyla doma, odstranil jsem z dětského pokoje poslední symbol víry, barvotiskový obraz Krista tlukoucího na dveře, hodil jsem to na podlahu, dupl jsem na to, abych zničil rám a sklo i obraz, pak jsem to hodil do světlíku. Když přišla domů a viděla to, ztropila výstup, první výstup po pětiletém manželství, něco takového jsem od ní nečekal, teď to chápu, ale tenkrát ne, dal jsem jí pár facek, dodnes vidím ty vzdorovité oči plné slzí, chlapi, to byl žár a odhodlání, obrana něčeho, co jsme pošlapali, ale tenkrát jsem měl vztek ještě větší, právě proto, pro tu její hrdost, pro ten neúprosný pohled, práskl jsem dveřmi a odešel do nejbližší hospody, co bylo dál, to přesně nevím, jen se to domnívám, asi se nervově zhroutila, hrozně jsem se zřídil, vypil jsem v rekordním čase láhev slivovice. To taky ze vzteku. Dovlekl jsem se domů. Nikde nikdo. Praštil jsem sebou a spal. Tak či onak nemohl jsem nad věci v mém stavu moc rozvažovat. Až druhý den jsem poznal to prázdno, žena pryč, děti pryč, ani řádka na rozloučenou. Věděl jsem, že se jen tak nevrátí, ale doufal jsem, že nakonec přece jen přijde. Nepřišla. Tak jsem začal pít víc a víc a našel jsem si náhradu v mé sekretářce na povrecnictvu. Prováděl jsem často jugoslávské delegace, které k nám do Bratislavy dojížděly, zúčastnil jsem se honů v Tatrách, huby jsme měli plné fráží o proletářském internacionalismu a žili jsme si jak baroni, jednou chtěli milenku, tak jsem jim nabídl svou sekretářku, ostatně nemiloval jsem ji, byla to taková, no taková, nechme to, však to znáte, chtěla, abych se nechal se svou ženou rozvést, tvrdohlavě na mne naléhala, ale já nechtěl už kvůli dětem, byl jsem dobytek, já vím, ale tohle jsem udělat nemohl. Jednoho dne se nedostavil do zaměstnání můj šéf, ještě dopoledne jsme se dověděli, proč se nedostavil, telefonická zpráva byla krátká, vazba STB. Jak je tohle možné, takový komunista, nositel vyznamenání atd. atd., zásluh plný škopek, co lidi poslal do kriminálu, všichni se ho báli, tykali jsme si sice, ale velikou důvěru jsme k sobě neměli, víte, to člověk vycítí pudově, s takovým člověkem můžete pít

sudy kořalky, a přesto nikdy s ním kamarádi nebudete. Aspiroval jsem na jeho místo, tenkrát jsem se ještě cítil, měl jsem kuráž a důvěru partaje, jenže do čtrnácti dnů po mém šéfovi jsem se octl taky v kriminále. Na něco jsem zvyklý ještě z války, ale tohle jsem nečekal, takovou ránu ze zálohy, to jsem byl ještě na volné noze, co rádio povídalo, že Tito opustil náš socialistický tábor a stal se odporným renegátem, to všichni pamatujete, ale já jsem nečekal, že to pro mne bude mít takové následky, dali mi osmnáct let, já myslil, že zežilím, já přece nic neudělal, dlouho jsem jim to tvrdil, byl jsem už jako fackovací panák, den co den a noc co noc, nemělo to konce, nakonec jsem jim podepsal, co si sami napsali, snad by mě byli utloukli. A prokurátor, takový pes, hnusný plesnivý pes, jednou jsme spolu chlastali, takový třasořítka to byl, tenkrát se pozvracel jako první, pak lezl po čtyřech a křičel: Se Sovětským svazem na věčné časy, pak vrhl znovu, to byl báječný pohled, a pak mi dal osmnáct let, navrhol předem schválenou výši trestu, kterou soudruzi soudci ochotně schválili, taková šaškové počmáraní, nevidí si to ani na špičku nosu, kývat a posílat lidi do kriminálu ... «

» No ne, ty jsi plný soucitu k lidem, až když ti, ti tvoji udělali bebičko, « vykřikl Franta zlostně.

» Inu, každému to trvá jinou dobu, než začne vidět, tak jak má vidět, « řekl děkan Rozner uklidňujícím hlasem a mnul si pohublé vrásčité ruce nad rudé rozžhavenými kamny. I on měl na krku osmnáct let, náhodně totéž co Karol. Neohlásil a nevydal komunistům monstrance a několik kalichů, které patřily jeho fače, přečetl pastýřský list, párkrát poukázal ve svých kázáních, odkud pochází všechno zlo, a už to bylo, osmnáct let.

Karol složil unavené mozolovité ruce v klín a pokračoval: » Ještě před procesem si mě vzalo do parády STB, protože po několikadenní přestávce ve fackování jsem se opět vzpouzel vymyšlené a nesmyslné obžalobě. Jestli nefekneš u procesu to, co jsi doznal při výsleších s námi, tak uvidíš ten tanec po rozsudku, to jsi neviděl, na to tvá fantazie nestačí, to budou tvoje poslední hodiny a nepomůže ti ani svěcená voda. Pro jistotu, protože proces byl veřejné divadlo, povolali několik hodin před za-

čátkem ještě lékaře, aby mi dal injekce, patřičný doping, po kterém jsem mluvil ke svému překvapení jako stroj, jako poslušná loutka. — Souhlasíte s textem obžaloby, obžalovaný? — Ano, souhlasim. — Souhlasil jsem se vším a udělal jsem všechno, co napsali, byl jsem imperialistický agent ve službách zrádné titovské kliky, s jejíž pomocí mělo dojít v naší zemi ke zvratu. Usvědčil jsem z piklů svého šéfa a on mě, ten mluvil taky jako hodiny, bledý jako stěna, po první jsem k němu pocítil soucit, byli jsme na tom oba stejně, jenže jeho oběsili, přijal to stoicky, to víte, ty injekce a před tím ty výslechy, má to za sebou, ale já jsem měl mocnou touhu žít, já chci přežít, přese všechno. Ale zapomenout se nedá. «

» Ani na to, co jsi ty udělal za války v horách, víš ten příkop a kulomet a ty, « nadhodil Petr měkce a zamýšleně.

Zelená smrková větvička pod patnáctivatovou žárovkou uprostřed místnosti aromatisovala těch několik kubiků prostoru vánoční vůní, venku byl mráz a vítr a dráty. Nebe bez hvězd.

Petr si vzpomněl na Zuzanu, na jejich společné plány, na první pohlazení, na romantické kouzlo letních nocí, na řeku a na maminku, ale teď není už ani jedno ani druhé. Tenkrát jsme se plazili říjnovou nocí, věřili jsme si, doufali jsme, že se to podaří, stal se pravý opak, ach Bože, ty oči, ty její oči, pohled na rozloučenou, viděla mě vůbec ještě, byla to ještě ona, nebo už jenom chladnoucí mrtvola, já ji měl tolik rád, teď už je v zemi, a dnes na jejím hrobě jistě hoří svíce jako poslední vzpomínka, maminka pekla vždycky vánočku a já měl nejraději hrozinky, jednou jsem ji snědl skoro celou, až mi bolelo břicho, otec říkal, jsi zelený jako sedma, jedna vánočka tě oddělala, kolik mi to vlastně bylo, deset nebo jedenáct, to všechno odnesl čas. Ke konci války jsem mu ukradl doutník, měl jich ještě pár schováno, mně bylo jako když mě přejede parní váleček, od té doby jsem nekuřák, to mi bylo třináct, to vím přesně, ne, táta nic neříkal, věděl to, a věděl taky, že to byla výchovná lekce, kterou jsem si dal sám, já měl mořskou nemoc, se mnou se točil celý svět a kašlal jsem na to, jestli je válka a já myslil, že jsem časová puma, že musím explodovat, že mě ten nikotin zabije. Jako dítě jsem chodil s babičkou na

rozhledy

K MEZINÁRODNÍMU PŘEHLEDU

K mezinárodnímu přehledu, který jsme přinesli z pera Zdeňka Petra v 7.-8. čísle Nového života, nám přišel tento komentář:

Již dlouhá léta čítám vaše » mezinárodní přehledy«. S velkým zájmem sleduji pisatelovy rozbor, svědčící o rozsáhlých znalostech a duchaplné postřehy. Ale mám též výhrady — zejména v poslední době. Na příklad články o čínském a německém přízraku. Srovnejte tento článek s popisem návštěvy kardinála Berana v Dachau hned za tím. V obou článcích se mluví o Němcích — ale jaký rozdíl! Nechci se dopodrobna rozpisovat o jistých nepřesnostech, zevšeobecnování a dílčích tvrzeních v článku Z. Petra. Pouze např.: spolkový kancléř Erhard se velmi jasně v oné kontroverzi vyjádřil o neplatnosti mnichovské smlouvy; anebo ocenění afroasijských režimů se zdá pochybné, včetně toho vietnamského příkladu, kde se přece právě Američané dopustili závažných omylů.

Ale moje hlavní obtíž: Mám dojem, že Petr se dívá na dějiny — a co důležitějšího, na dnešní lidi — brýlemi z roku 1945, ne-li ještě dříve. Od doby první republiky nás již pomalu dělí dvě generace. Dnes, dvacet let po skončení války, a právě po těch otrěsech, nová mládež jeho stanovisku těžko pozorují. Pohovořte si někdy o těchto otázkách s německými vojáky cvičícími nyní v Anglii nebo ve Francii. Podívte se! — Znepokojuje někoho jednotomyšlnost, s níž se Němci domáhají národního sjednocení! Jednali bychom my jinak? Jednal dr. Beneš po roce 1938 jinak?

Petr píše: » Němci nemohou pochopit... proč nikdo z těch, kdo zažili gestapo a koncentráky, je nemá rád.« — Myslíte, že pan kardinál Beran a ti účastníci oné slavnosti v Dachově jsou jedinou českou výjimkou? — Snad řeknete: Ale já mluvím o politice! — Lidé, co vidí v politice, v hospodářství a v národnosti nejvyšší hodnoty, valem ubývá. A kdyby ne, pak je to náš úkol, jakožto věřících křesťanů, o to usilovat. A NŽ chce být hlasatelem věčné nového, věčně mladého křesťanství. A i v německém veřejném životě, i v politice, se stále více uplatňují mladí lidé, kterým jsou národnostní předsudky něco zastaralého. — Otázka tedy není, jsou-li Němci hospodářsky nejmocnějším evropským národem čili nic, nýbrž jak jim pomoci a umožnit co nejlépe splnit jejich podíl na budování dnešního světa. Jinými slovy: ve světle víry a rozumu, s neotřesnou nadějí v pomoc Boží milosti, s pevnou důvěrou, že dobro je silnější než zlo — a především, ano, především s nadpřirozenou láskou je třeba spolupracovat s Bohem na posvěcení lidstva.

Hitler odhadoval počet Němců stavějících se nepřátelsky k jeho režimu na dva miliony (a v koncentracích je chtěl vyhubit). Dnes jsou to již sta miliony marek, které němečtí katolíci a evangelíci v posledních letech *darovali* hladovějícím a strádajícím, zejména v misiích, k umožnění sociálního rozvoje. Požehnaný » hospodářský zázrak «? V každém případě se zdá, že se Hitler velmi mylil, anebo spíše měl pravdu prezident Kennedy, když označil tu vnitřní, mravní změnu, kterou Němci prošli, za mnohem větší zázrak. — A skoro bych řekl: Je-li nějaké nebezpečí, že povstane nový » německý přízrak«, je to především ta » mentalita z roku 1945 « (s níž dodnes operují na Hradčanech), jež by mohla přivést německou mládež na pokraj zoufalství.

půlnoční mši, sedávali jsme vzadu, babička zpívala falešně, zato však vytrvale a odhodlaně, a já sotva čtli písmena v kancionálu, a bylo to krásné, varhany a pan děkan, když zpíval Gloria in excelsis Deo! A pan regenschori zaburácel na varhany, až se chrámová loď vzdouvala v prostoru jak opravdová loď v mořských vlnách. Jesličky byly pevně na zemi a bylo v nich plno světla a vůně jehličí, jako tady pod tou slabou zárovkou, a zas ten nápis Gloria in excelsis Deo, tady je to taky, není to vidět, nikdo to nevidí, ale je to v nás, to nám nevezmou, my to víme a oni to vědí, mají vztek, protože nemají nic, jen prázdno a chlast. A nevěří tomu, co říkají. —

Venku začal padat sníh, milosrdný a krásný, něžně vánoční, kdesi zněly zvony, burácely

varhany, svítily svíce a svíčky, dětské oči zářily radostí. V pokoji číslo 14, baráku číslo 6 v táboře, na jehož bráně byl nápis: Sloužíme lidu, zhasli slabou zárovkou a otevřeli okno, viděli osvětlený ostnatý drát, sníh tiše se nesoucí k zemi, nastala chvíle nejkrásnější, starý děkan Rozner, v ušmudlané koncentračnické blůze a spravovaných koptivových kalhotách u hasnoucích kamen, začal vypravovat ono nejkrásnější vánoční evangelium, slova volně plynula a hojila zraněné duše spoluvězňů.

V té chvíli nebyli psanci za ostnatým drátem, ale kdesi úplně mimo, daleko, daleko ve vánoční zemi, a klaněli se právě narozenému Kristu Králi v tiché pokoře, která pramení z hlubokého požitku.

Luboš Marek

Jistě odpovíte, že Petr měl na mysli, psal-li o Němcích, ty mocné politiky, důstojníky a průmyslníky, kteří žijí » naději na konflikt mezi Západem a Východem«, nikoliv prostého občana. Ale pak nemluve o Němcích, nýbrž o těch určitých politicích atd., a podle možnosti je vždy jmenuje v tak závažné věci. Já vás mohu ujistit, že dnes prakticky všichni významnější západoněmečtí politikové, i z řad odsunutých Němců, kteří mluví o poměru k Východu, žádají co nejtěsnější hospodářské a kulturní styky s národy za železnou oponou, právě v zájmu národního sjednocení a míru. Právě jako je samé po válce zachránila americká hospodářská pomoc před novým Hitlerem (čehož 1920 nebylo), tak třeba, říkají, podobně zachránit ony národy před bankrotem státní diktatury. A mají pravdu.

Jinak řečeno: hlavní překážky míru a pokoje nejsou národnostní nebo hospodářské (i když některé tahy De Gaulle to zdánlivě potvrzují), nýbrž ideologické, filosofické, duchovní a nakonec i náboženské. Tento *duchovní rozpor* mezi dvěma německými státními útvary je nesrovnatelně důležitější a tragičtější než rozpor mezi tezí » vítězů z roku 1945« a tezí poražených Němců, o kterýchžto tezích Petr mluví. Neboť svoboda, na níž naprosto závisí mír, je duchovní skutečnost, a boj o ni se rozhoduje na duchovní plošině. O tuto svobodu především šlo v minulosti také bývalému kancléři Adenauerovi, jež sám prezident Kennedy proto nazval » vůdcem svobodného světa«. V tomto smyslu napsal známý německý biskup Kampe, sám odsunutý Němec, pozoruhodná slova: »Nikoliv jednota (rozuměj: sjednocení!) nýbrž svoboda by měl znít první požadavek, který my Němci klademe světu«*.

A nakolik i v Německé spolkové republice jsou četní odpůrci svobody, více méně vědomě (a nedávna fanatická, nevášnivá tažení proti konkordátu Dolního Saska s Vatikánem to jasně ukazují), je i západoněmecká republika v hloubi rozdělena na přátele a nepřátele svobody. Ale v té souvislosti se stává spor Západu s Východem pouhým (i když skutečným) náznakem onoho pravěkého zápasu pravdy se lží, dobra se zlem, v hlubinách jednotlivých srdcí a duší; a proto jediný Bůh ví, kolik má i v Spolkové republice spojenců a kolik odpůrců. Ovšem, ta okolnost, že západní Německo nemůžeme

vyloučit z obojstranné účasti na tomto pravěkém boji Světla s Tmou, nedovoluje nám vidět na Němcích jenom nebo převážně jejich stinné stránky. Ba naopak; nakolik nám Evangelium zakazuje soudit srdce, musíme — dokud nemáme zřejmého důkazu — předpokládat všude a u každého dobrotu, pravdomluvnost a lásku. A i kdyby nás to » předpokládání« (i přes povinná obranná opatření) stálo život, pijeme jen s Ukřižovaným kalich jeho poslední opuštěnosti, jeho posledního a největšího zklamání — a to je vždy lepší než zrazovat a zapírat spravedlnost a pravdu a svobodu, jak to dělaly většinou dodnes komunistické režimy. — Myslíte, že by tyto režimy ještě dnes tolik mluvily o » nebezpečí západoněmeckého militarismu«, kdyby měly více odvážly přiznat vlastní zmýlené ideologické a filosofické (a tedy i politické a hospodářské) pozice? V tom je jedno z hlavních nebezpečí pro mír se světem.

A podobně » Spojené národy třeba zreformovat«, ano, ale na základě důsledného *křesťanského humanismu*, který jediný může být spravedlivý vůči všem — Neboť kdyby např. někdo na Západě dával přednost spoluexistenci dnešního komunistického německého režimu před sjednoceným, opravdu svobodným a demokratickým Německem, *byl i hospodářsky nejmocnějším členem evropského společenství*, nemohl by si vystavit smutnějšího vysvědčení. A myslí-li tak někdo, pak, opakuji, je naším úkolem vyvésti ho co nejdříve z omylu.

Dr. K. M. (Německo)

ZA PŮLNOČNÍM SLNCEM

(Dokončení)

Nedělní oběd byl velmi slavnostní, a pro všechny přítomné to byl nezapomenutelný zážitek. Byl připraven péčí Norsko-československého spolku v malebně typické restauraci na vysoké hoře, z níž možno přehlédnout celé Oslo, okolí i fiord. Počasí tentokrát bylo nádherné. Děti přijely už dříve autobusy, a když se objevil pan kardinál s biskupem Granem, přivítaly oba táborovým pokřikem uprostřed prostranství zaplněného nic netušícími Nory, kteří si také na oběd vyjeli ven z města. Oba hosté vzbudili mnoho pozornosti, neboť přišli oděni » po biskupsku«, což je v Norsku na veřejnosti velice řídký zjev. Uvnitř již čekali přední a obětaví pracovníci spolku i vedoucí tábora. Děti se též nahrnulý dovnitř a měly » good time«.

V dálkové letní škole

Celé odpoledne platilo jim, Tentokrát uvítaly vzácné hosty mezi sebou ve svém táboře pod stůžárem, na jehož vrcholku se třepetala čs. vlajka. Dům, který hostí letní dálkovou školu, stojí nad Osloským fjordem a denně pod ním projíždějí lodí z celého světa. Je vzdálen přes hodinu cesty autem od hlavního města. Pro přivítání chlebem a solí patřil český primas dětem a vedoucím. Nebraly konce žádosti o podpis a pan kardinál, který se stále pohyboval mezi dětmi a neměl vždycky po ruce

* Das XX. Jahrhundert fordert gebietend den geistigen Pluralismus einer freien Gesellschaft. Das ist durchaus vereinbar mit Wirtschaftsformen kollektiver Prägung, die ja schliesslich auch dem » kapitalistischen« Westen nicht mehr ganz fremd sind. Wenn solche Ziele erreicht werden könnten, würde eine Staatsgrenze an der Elbe schliesslich ebenso wenig bedeuten wie die Grenze zwischen Bayern und Oesterreich, da die Zukunft eine noch grössere Relativierung staatlicher Souveränitätsrechte bringen wird. Nicht Einheit, sondern Freiheit sollte die erste Forderung lauten, die wir Deutsche an die Welt richten. Ist die Freiheit einmal erreicht, wird die Einheit nur noch eine Frage politischer Zweckmässigkeit sein. »

stůl, spokojil se, když někdo nastavil záda, aby nahradil stůl. Při svačině sám děti obsluhoval a pobízel, a vůbec je otázkou, kdo měl ze setkání větší radost. Pak si pan kardinál spolu s dětmi a vedoucími prohlédl barevné diapozitivy z minulých táborů, a prof. Kratochvil předvedl vzácné filmy ze života sobů, jež pořídil při svých výzkumech na norském Severu. Ale ačkoli slunce ještě nezapadalo, bylo již dosti pozdě a čas na táborový oheň. Za zpěvu hymen československé a norské stáhl vlajku sám pan kardinál spolu s chlapci. Pak na břehu fjordu byl zapálen táborový oheň a děti předvedly aspoň část připraveného programu, protože čas pokročil a studený vítr stále sílel.

Slavné svěcení základního kamene

V pondělí 9. srpna ráno přijel znovu pražský arcibiskup s panem biskupem a generálním vikářem diecéze osloské do tábora, kde se měla konat vrcholná slavnost. Venku na prostranství připraveném pro další táborovou budovu posvětil k ní český primas základní kámen. I tentokrát, k radosti reportérů, bylo počasí nadmíru příznivé. Slavnost vyzněla opravdu důstojně. Mimo pana kardinála promluvil předseda Pomocného spolku norský, prof. Kratochvil česky, a na žádost paní Kvapilové podepsal pan kardinál pamětní listinu, jež byla vložena do základního kamene. Připojil k ní svůj podpis i pan biskup a další osobnosti. Krásně se nesl okolím svatováclavský chorál. Byla přítomna i řada krajanů. Po svěcení se pan kardinál v průvodu odebral, už v mešním rouchu, dovnitř školy, kde v sále sloužil na přenosném oltáři tichou mši svatou, při níž kázal a podával svatě přijímání za asistence duchovního rádce P. Jiřího Novotného.

Bylo již k polednímu, když byla slavnost skončena, ale díky technické poruše na kuchyňských kamnech, mohl se pan kardinál pozdržet ještě mezi dětmi; těm udělal velkou radost tím, že se s nimi a jimi dával fotografovat, podpisoval jim obrázky svatého Otce, světil růžence a medaillky. Po výborném českém obědě přišlo rozloučení s dětmi i s táborem. Poslední zpěv, pokřik, pozdrav, a pak někteří sportovci ještě běželi za autem a mávali, stejně jako ti, kteří zůstali stát u brány.

Na daleký Sever

Opoledne v pondělí nastoupil pan kardinál dalekou cestu na sever. Pan biskup Gran ho doprovodil až do města Hamaru na hranice své diecéze, 200 km na sever od Osla. Večer uchystal místní pan farář vzácnému hostu opravdu milé překvapení: očekávali ho krajané a mezi nimi rodina Stodolů, která se odstěhovala do Norska ještě před první světovou válkou. Místní katolická nemocnice slouží také za faru a jako místo pohostinství. Za večer, při níž si pan kardinál mohl s krajaný česky pěkně porozprávět, vysílala norská televize reportáž z raného svěcení základního kamene v táboře. Druhý den ráno ukázal pan biskup Gran na břehu jezera románské zbytky kdysi slavné hamarské katedrály

NORSKO. — Kard. Beran uděluje na táboře Čs. dálkové školy autogramy

a vedle ní i zbohenisté cisterciáckého kláštera. Pan biskup byl prvním norským cisterciákem-trapistou od reformace v Anglii, dříve než byl povolán před třemi lety na biskupský stolec.

Na další 400 kilometrové cestě do Trondheimu provázel pana kardinála prof. Kratochvil. Cesta vedla nejkrásnějším údolím v Norsku, kde se odehrávají děje slavných románů norské konvertitky Sigrid Undsetové, první katolické spisovatelky, která byla vyznamenána Nobelovou cenou, a je pochována v Lilenhammer, kudy pan kardinál projížděl. Temné lesy se střídaly se sytou zelení luk, všude bylo vidět bujnou vegetaci, k níž přispívají ani ne tak teplé paprsky sluneční, jichž je v Norsku poskrovnu, jako spíše dlouhé dni letního období. V Ringebu si prohlédl starobylý dřevěný kostelík ze 13. stol. s typicky severským vyřezávaným portálem, dvěma středověkými kříži a vkusně upraveným vnitřkem z doby poreformační. Jeho pozornost zaujala i jemná socha — pozůstatek původního oltáře — usmívajícího se jáhna sv. Vavřince, krásně vyřezaná středověkým umělcem. Právě ten den se slavil jeho svátek.

Pak zmizela malebná údolí, cesta začala stoupat do hor a silnice procházela drsnou krajinou, typickou pro severní část země. Mízely i lesy, objevovaly se ojedinelé břízky a lišejníky, a nedaleké pahorky byly

pokryty sněhem. Teplota citelně poklesla. Je to krajina sobů a tura pižmového. V Kongsvoļu si pražský arcibiskup odpočinul v usedlosti Peera Hulakera, norského národního hrdiny, který v roce 1953 hostil kardinála westminsterského a jehož šlechtičti předkové ve službách panovníků kdysi střezili tuto královskou cestu spojující jižní Norsko s jeho bývalým hlavním městem Trondheimem. Hostitel připravil i malé překvapení: oběd ze sobího masa.

Další cesta rychle ubíhala: občas bylo vidět původní královskou stezku, po níž se ve středověku ubíraly zástupy poutníků do severské Kompostely — do Trondheimu — k hrobu slavného svatého Olava.

Trondheim — metropole Norska

V osm hodin večer uvítal pana kardinála v Trondheimu pan biskup Jan Rūth, apoštolský vikář pro střední Norsko. Pan kardinál byl ubytován u sester spravujících katolickou nemocnici sv. Alžběty — některé se k němu hlásily jako jeho bývalé diecézánky z Kladska.

Ve středu 11. srpna si v doprovodu pana biskupa a zástupce místní evangelické církve český primas prohlédl slavnou trondheimskou katedrálu. Trondheim je pro Nory to, co je pro Čechy Praha. Je to starobylé hlavní město, kde vládl sv. Olav a jeho nástupci celé zemi, tam byl sv. Olav pohřben a k jeho hrobu chodily tisíce poutníků nejen z celé Skandinávie, nýbrž i z ostatních evropských zemí. Nad jeho hrobem byli korunováni norští králové. Bylo tedy samozřejmé, že při této svatyni zřídil papežský legát Angličan kardinál Mikuláš Breakspere, pozdější papež Hadrián IV., v roce 1053 arcibiskupství a podřídil mu deset biskupů sídlících v Norsku, na Islandě a v Grónsku. Podléhali mu křesťané, jejichž sídliště byla nedávno zjištěna na americkém kontinentě.

S velkým zájmem si prohlédl pan kardinál tuto slavnou románsko-gotickou katedrálu, která se časem rozrostla z kruhovitě kaple nad hrobem světcovým. Je to nejsevernější katedrála tohoto druhu na světě, a vzhledem k drsnému podnebí vyžaduje pečlivého udržování. Pohořel i s kameníky v místní huti, a posléze mu byla ukázána i původní arcibiskupská rezidence s nejstarším skandinávským kamenným erbem a okolní hospice pro poutníky.

Nedaleko historické katedrály je dnešní katolická katedrála, malý, skrovný, vkusně vyzdobený kostelík, přestavěný z výtopny lokomotiv a biskupská rezidence v domě, který kdysi byl stanicí místní dráhy. V celém středním Norsku nežije dnes víc než 350-400 katolíků, o něž se stará osm kněží řeholníků, většinou misionářů z Německa.

Návštěvou a prohlídkou Trondheimu končil program návštěvy Norska, pečlivě připravený panem biskupem Granem a prof. Kratochvílem. Na trondheimském letišti se pan kardinál rozloučil se svým trondheimským hostitelem biskupem Rūthem a prof. Kratochvílem, a kolem 4. hodiny letadlo přistalo v Oslu.

Mezi norskou mládeží

Na biskupství už učekával kard. Berana pozdravný dopis norského krále Olava V., který mu vyjadřoval svou radost z jeho návštěvy. Též vedoucí norské katolické mládeže, kteří se sešli na týdenní rokování v malé vesničce 50 km za Oslm, si přáli českého primasa ještě před jeho odjezdem pozdravit. V doprovodu pana biskupa Grana přijel tedy pan kardinál za nimi, a dostalo se mu nadmíru srdečného přivítání. Dlouho musel hovořit o své vlasti a o katolické mládeži v Československu. Norská mládež mu pak za světla svíc, umístěných na stolech starobylé konferenční síně, zazpívala norské písně, a pan kardinál zase nestačil podpisovat na památku obrázky svatého Otce, jež jim přivezl.

Cesta domů do Osla pozdě večer po západu slunce mezi jezery a lesy byla jistě pro pana kardinála nezapomenutelnou vzpomínkou. Druhý den ráno po mši svaté nastalo již opravdové loučení. Mimo hostitele pana biskupa, generálního vikáře a jiných kněží, kteří si za krátkou dobu kardinála Berana zamílovali, přišla i řada krajanů, zástupci Čs.-norského spolku a obětavá paní Kvapilová, která je po léta duší činností spolku a má největší zásluhu za práci, jež se v Norsku koná pro české děti. Neradi se loučili, ale něco si odvážel pan kardinál s sebou do Říma na památku: český kučaf v táboře napelal pravé české koláčce, a byla jich plná krabice, ještě teplých, když se letadlo zvedlo nad norskou zemi.

A. Z.

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE Vatikáně a v Itálii

17. října byl prohlášen blahoslaveným francouzský jezuita *Jakub Berthieu*, misionář na Madagaskaru, který byl 8. června 1896 usmrcen z nenávisti k víře. Na oslavu svého misionáře přijelo z Madagaskaru 420 katolíků, několik jich bylo z místa Ambiatibé, kde bl. Jakub zemřel, a velká skupina poutníků z rodné diecéze Saint Flour ve Francii. Ke všem sv. Otec při odpolední pobožnosti ke eti nového blahoslavence promluvil: byl to hold misionářské práci a výzva, abychom všichni, každý na svém místě, byli misionáři a plnili až do prolití krve své

křesťanské povinnosti. Poznamenal též, že madagaskarští věřící budou snad brzy mít na oltáři svou krajanu Viktorii Rasoamanarivovu, vdovu, která zemřela r. 1894. Při beatifikaci je obyčejně odevzdán sv. Otcí relikviář s ostatky světcovými; protože se tělo bl. Jakuba Barthieua nenašlo, bylo v relikviáři odevzdáném Pavlu VI. umístěno zrunko z jeho řízenec.

V rozhlasovém poselství k *Světové misionářské neděli*, která se letos slavila 24. října, sv. Otec zval k modlitbám za misionáře, aby rostl jejich počet, a pak k finanční pomoci, aby v misích bylo možno pokračovat v dělech lásky. Rozhlasem dále promlu-

vil k italským dělníkům, kteří pracují v Německu, a k milárenským věřícím, kteří oslavovali 400. výročí vstupu sv. Karla Boromejského jako arcibiskupa do své arcidiecéze. Písemné poselství poslal k Světovému dni OSN jejich generálnímu tajemníkovi U Thantovi — ujišťuje ho svými modlitbami za upevnění rozkvet a pokrok SN —, účastníkům Světového sjezdu UNESCO pro boj proti analfabetismu, který se konal v Teheránu za přítomnosti ministrů školství mnoha zemí a pozorovatele Sv. stolice.

Na Dusíčky Pavel VI. sloužil mši svatou v bazilice sv. Petra za všechny v Pánu zeměděle a po evangeliu promlouval kázání o křesťanském kultu zemědělců. Potom sestoupil do krypty pod bazilikou a pomodlil se u hrobu posledních čtyř papežů.

V audienci přijal mj. skupinu misionářů, kněží, řeholních sester i laiků, kteří odjíždějí na svá působiště v střední a jižní Africe — pocházeli z 16 zemí, též z Polska, Jugoslávie a Rakouska —, pozorovatele křesťanských církví, a to podle církví a společenství, která zastupují, skupinu amerických průmyslníků, kteří v římně byli přítomni přednáškám o vztahu mezi soukromým a všeobecným blahem a o encyklice papeže Jana Matka a učitelka — přednášky uspořádala římská mezinárodní universita Pro Deo a mezi účastníky byl též generální ředitel koncernu Bařových závodů Tomáš Bařa, který je čestným doktorem této university, — a rakouské katolické novináře. V soukromé audienci přijal mj. atěnského primátora Jiřiho Plytase a indického ministra pro vřívuv a zemědělství řri Subramaniana.

13. listopadu se slavná Michelangelova socha Bořestně P. Marie Pietà vrátila na své místo ve svatoptěské bazilice. Od řubna m.r. byla vystavena ve Vatikánském pavilónu na Světové výstavě v Novém Yorku. Zhlédlo ji tam na 27 miliónů lidí. Cestu přes moře vykonala na loď Kryřtůf Kolumbus v téže ředně, v též nřa do USA. Na ředně byl jasně viditelný nápis: » Jeho Svatořti Pavlu VI. s blubokou věřčností «. Vrátila se i socha Dobřého pastýře, která rovněž byla vystavena. Pietà byla postavena na své místo v první kapli, a to poněkud řikmo, nakloněna dopředu a odstavena od řdi, v poloze, jak ji chtěl mít Michelangelo. Sochu přišel zhlédnout i sv. Otec a v krátkém prosluku k řm, kdo právě byli v bazilice, naznačil, že to byla poslední cesta sochy ven z baziliky. Dekret zakazující vypůjčení uměleckých památek z Vatikánu a velmi zřídka vypůjčení uměleckých památek byl nedávno vydán v oficiálním orgánu Svátě stolice.

Před svou obyčejnou modlitbou Anděl Páně na svátě Krista krále sv. Otec posvětil zvon z měřtečka Rovereta nedaleko Tridentu, památného z bojů za první světové války. Byl ulit r. 1924 z řel stáří, které tehdy bojovaly proti sobě; r. 1960 se na něm objevila řhřlina a nyní byl znovu přelit. Svým hlasem bude volat k modlitbě za padlé a k bratřství všech lidí.

Další dva africké státy navázaly diplomatické řtýky se Sv. stolicí: Keňa a Zambie (býv. Severní Rhodesie).

Vatikánské pošty vydaly svou řednou řérii známek s motivem vánoce. Narozně Páně je letos promítáno do peruánských prostředř: v pozadí jsou zříceniny města Inků, obery kolem Jeřška jsou oděny v přřznačný oděv obyvatel And a u hlavy Kristovy stojí dvě lamy.

Ostatky sv. řáby se vrátily z řenátského kostela sv. Antoina do kláštera nedaleko Jeruzaléma, který patriarcha východního mniřství založil v 5. století. Ostatky přijala z rukou řenátského patriarchy kard. Urbanioho zřasřná delegace řeckopřoslavného patriarchy Jeruzalémského. Delegaci uřdil předřm audienci sám sv. Otec. Ostatky byly přeneseny ze řtachu před řaraceny do řarňhradu a odtud v 11. stol. do řenátek. Jejich vrácení — po navracení hlavy sv. Ondře — znamená upevnění řtýků mezi římskou církví a jeruzalémským patriarchy řeckopřoslavným a zároveň uznání ředně z duchovních řradie této křesťanské, hřt oddělené církve.

V Sotto il Monte, v řodřiti papeže Jana, byl otevřen řřstav pro vřehovu misionářů. Papež Jan, po řeměži je řřstav pojme-

FRANCIE. — Darcey. Průvod ulicemi měřtu do řarňhoř kostela ke naší svátě, kterou sloužil 25. řevřene pražský arcibiskup a řeský primas kard. řeran pro řeti z letního řarbra a naše francouzské krajanu (viz NŽ řtr. 225).

nován, posvětil jeho základní kámen 18. řřevřna 1963, dva měsíce před svou řmrtí. Studuje v něm už na 100 řtudentů. Otevřeni byli přítomni řtyři jeřte řřijící souřozenci papeže zeměřelého v pověřti svatořti. — V Sotto il Monte je řež muzeum památek na řivot a řilo Jana XXIII.

Drobnosti ze řněmu

300 Otců podepsalo řádost, aby byl zahájen proces blahorečeni Jana XXIII. • Obvyklá měř svatá na začátku řasadání byla 10. listopadu obřřtována za řardinály zeměřel v tomto roce, a na přání sv. Otcě byli do modliteb zahrnuti i všichni koncilní Otcové, kteří zemřeli od loňské měř svatě. V době od 1. listopadu m.r. do 28. řřjna 1965 jeřte řřijí 82: 5 řardinálů, 74 arcibiskupů a biskupů, dva apořtolsři prefekti a jeden generální řředstavený (opat z řeuronu Dom Reetz, benedikřin). řelkem zeměřelo od začátku koncilu 225 Otců: 12 řardinálů, 206 arcibiskupů a biskupů, 3 apořtolsři prefekti a 2 generální řředstavení. • 22. řřjna se konalo ve Vatikánc řasadání řředsedu biskupřkřch konferenci. Na začátek přřšel sv. Otec, který chtěl znát jejich mňení řtran přřehledně dosavadních řředřišů o postu a řřřenlivosti. Závřer porad bude odevřdán sv. Otcí, aby na jeho základě vydal řřřišušný apořtolský řlist. řs. biskup řastupoval nitranský mons. Eduard Nécsey. • Biskupřské konference řež měly řát své řřipomřinky řtran řřravy řosavadní řraxe řdpuřtkové. V řreformě, která se řhřstá, by bylo odstraněno vše, co by jen mohlo vyvolat řřdání, že by bylo možné řdpuřtky — odpuřřeni řasného řrestu za řřřch, už odpuřřění — nějakým řřpůsobem » koupit «. Bude odstraněno » počřtání « řdpuřtků na řny a roky — řj. že získáváme toľik řdpuřřeni, koľik za řtarých dob získával kářiění svým pokáním řřtrajícím toľik a toľik řdní nebo roky. Církev z pokladu zřřsluh řplnomocným řdpuřtkem řřřivřstání věřřivmu toľik zřřsluh, koľik mu za jeho modlitbu nebo dobrý řkutek řá sám řřh. Bude řež omezen počet řplnomocných řdpuřtků, které můžeme získat za jeden řen. — Na základě řrefereřů řředsedu biskupřkřch komisi se řrozvřnula v koncilním řále mezi řlasováním zajímavá řdiskuse, která se řotřřkla i samě řpodstaty řdpuřtků, což nebylo řplánováno; proto byla řdiskuse řřerušena a konference měly řodat své řřipomřinky písemně. řosavadní řraxe řdpuřtkovou nejvíce kritizovali kard. řdřuper a Křmng a vřbec biskupové ze řemř, v nichž řřijí řrestanté — pro ně jsou řdpuřtky řřřle kámenem řřrasu a řřipomřinkou na vřřky, nejřednou řdřvodněné, které měli Luther, řus aj. —, a pak patriarcha řard. Maximos; východní církve řdpuřtky nemají a jsou jim projevem řřapadnického řřuridického řřmřřření. • 450 Otců řožádalo koncem řřřř, aby koncil řdřasně řdřsoudil komunistismus » nejvřřznaměřři řřerzi naší řdoby «; mňení by řřř znamenalo, že se řdvolávají protikomunistická

rozhodnutí dřívějších papežů, že se bagatelizuje nebezpečí komunismu. V odsouzení se má ale rozlišit jasné stránka ideologická od hospodářské a sociální. Spolu s komunismem at je odsouzen i liberalistický kapitalismus. • V jednom z týdnů, kdy se nekonal generální kongregace, byl uspořádán *studijní týden o johanství*, jehož zavedení dovoluje nová věroučná konstituce O Cirkvi. Bylo jednáno především o posláni a místu ženatých a svobodných jáhnů v Cirkvi a ve světě. Jedna skupina se zabývala otázkou zavedení jáhnů v zemích Latinské Ameriky. • Pro novináře byl v témž týdnu uspořádán *seriál konferencí*. O akci na pomoc malomocným promluvil *Raoul Follereau* — už r. 1954 požádal tehdejší «velikány» Eisenhowera a Malenkova, aby mu dali, co stojí jedno moderní bombardovací letadlo; dnes přes 100 milionů mladých popedepsalo jeho prohlášení, aby státy z OSN darovaly pro malomocné částku, kterou vynakládají za jeden den na zbrojení: »Jeden d n války za mír«. Africký kard. *Zugrana* a jezuitský generál *P. Petr Arrupe* mluvili o otázkách dnešních misijských práce, a holandský kard. *Alfrink* o válce a míru a jak tuto otázku hledí vyřešit sněmovní 13. schéma.

KARD. BERAN se v říjnu plně účastňoval sněmovních zasedání a pak sezenn římských kongregací obřadů, svátostí a koncilu, jichž je členem. Volných dnů nebo jen odpoledních hodin využíval k různým promluvám a požehnáním, k nimž byl často zván. Tak 21. října zavítal do *Perugia*, která má bratrský svazek s Bratislavou. Na Univerzitě pro cizince zahajoval akademický rok na teologickém ústavu pro laiky. Mluvil o víře, jak obohacuje člověka a lidskou kulturu. — 11. listopadu pronesl *inaugurační řeč* na Ústavu pro vyšší náboženskou kulturu při Papežské univerzitě Gregoriáně. — Předtím mluvil ve Florencii při zahájení Teologického studia pro laiky o *poměru mezi vědou a vírou* a při podobné příležitosti v *městě Cesena* na Adriatickém pobřeží. — Italská katolická akce si ho pozvala, aby *odezval odměny vítězům* při soutěže katechizmové. — O *svátku Dušiček* navštívil hlavní římský hřbitov Campo Verano a pomodlil se u hrobů českých krajanů a představených a alumnů koleje Nepomucena.

V ČESKOSLOVENSKU NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

V Lidové demokracii se objevily v měsích říjnu *dua články z pera ministra zdravotnictví Plojghara* namířené proti Cirkvi, sv. Otci a kard. Beranovi: »Přihlížet k realitě dneška a a »Mění se Vatikán?« Pisatel si vzal za východisko *kázání sv. Otce* v katakombách (viz str. 236), některé výroky, které prý pronesl kard. Beran, a konečně projevy slovenských biskupů Hnilici a Rusňáka, žijících v zahraničí, kteří prý »dělili síru proti dábelskému ateismu ovládajícímu dvě třetiny světa a křtili naši zemi jako jediný koncentrační tábor«. • Své útoky ministr Plojghar opakoval i na zasedání Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva v Hradci Králové; tam vytykl čs. biskupům přítomným na koncilu, že se »proti nenávistným projevům zmíněných emigrantů různé neohradili a nevykázali je do příslušných mezí«. Za takové situace prý čs. vláda nemá zájem na dalším vyjednávání s Vatikánem. — Je zajímavé poznamenat, že téměř současně věnovaly pozornost církevnímu dění též RP, rozhlas a měsíčník *Věda a život*, ale vždy se to dále s korektností — i když z komunistického hlediska a trochu ironie; slova ministra Plojghara jsou plna nenávisti, některým skutečným výrokům dávají zcela jiný smysl a víc než jednou by se dala uvést čt. z nepravdy. Že by ministr Plojghar cítil, že se jeho pozice ve vládě viklá, a tak svými útoky chtěl ujistit mocipány na Hradě, že jim ještě může být užitečný*

* V narážkách na kard. Berana — který prý odešel do Říma na svou vlastní žádost (?) — se myslí především na jeho projev a tiskovou konferenci v Assisi, v nichž prý řekl, že komunismus je horší než nacismus. Třeba říci, že tento závěr udě-

Ve dnech 10.-12. října se konala v Praze *celostátní konference ČSL*. Ve zprávách se nikde neřiká, *zda* v neděli členové této kdysi katolické strany šli společně do kostela, zato ale že na první stránce LD je projev delegáta ÚV KSC B. Luštovičky. Do ÚV ČSL byl zvolen kanovník dr. J. Beneš, gen. tajemník CMVKD. • 20. září byl zahájen *akademický rok CM bhoslovecké fakulty* v Litoměřicích. Vyzvání Duchu svatého vykonal a pak sloužil má svatou prof. dr. Antonín Salajka. Seminář má letos na 60 bhoslovců, v prvním roce 15, a jsou to většinou už starší mužové, kteří si museli odpracovat léta v manuálních zaměstnání. KNA se dovidá, že na min. školství bylo jednáno o *zřízení zvláštních tříd* střední školy pro uchazeče o studium bhosloví. Ani potom by prý ale počet bhoslovců v Litoměřicích byl v Bratislavě nesměl převyšovat sto. • Kněžá, kteří v létě skončili bhosloví, museli v říjnu na *týden kurs* organizovaný Mírovým výborem. Byli seznamováni s otázkami »světového mírového hnutí a s církevněpolitickými problémy«. • Z Prahy přišla zpráva, že *byla začata řada lidí* pro říšení *paperbackových encyklik*. Ve vězení je stále ještě profesorka archeologie Růžena Vacková, která byla r. 1952 odsouzena do vězení, protože vedla náboženské rozhovory se studenty. Klade se jí za vinu, že se jí podařilo propašovat list OSN, v kterém si stěžuje na nelidské zacházení ve vězení. • Matice česká a knihovna Národního muzea v Praze uspořádaly *večer k učení památky 100. narození prof. dr. Josefa Vajsa*, zakladatele stolice staroslovenského a pražské bhoslovecké fakultě a vydavatele staroslovenského Římského misálu. • *Svátě Věch věrných dušiček*, jež zavedl chulnyjský opat sv. Odilo r. 998, pronikl do naší země už začátkem 12. století; do olomoucké dieceze ho zavedl biskup Jindřich Zdik, jak vysvětlá z jeho bhoslovenského kalendáře z r. 1137; z Čech máme první doklady o svátku až z poloviny 14. stol. • *Oprava ve kaplička na legendárním hoře Říp*u, kterou dal postavit Soběslav na památku vítězství nad Němci. • V LD z 30. září narážejí nad *nečekaně velkým vrástem pohlaných nemocí*, a to především v Praze. Velké procento případů na dospívající mládež. Vlna se připisuje nedostatčinnému sexuálnímu uvědomění mladých lidí a pak *pošlostní promiskuitě*.

Slovenská »Práca« referuje o pokusech v dětském domově na Slovensku: *vytvářejí tzv. umělou rodinu*, v níž manželský pár by se staral o osm až deset dětí. V pavilonech by tak bydlilo na 500 dětí. První plán na takové městečko, na západním okraji Bratislavy, je už hotov. Po zničení rodiny skutečně se nyní režim utká k nádražce, rodné« umělé«. •

lali novináři a hned ho dali palcovými písmeny jako titul svých referátů. Kard. Beran řekl, že nacismus na provedení svých proticírkevních plánů v českých zemích měl jen pět let, a to válečných, která ho nutila k opatrnosti, *kdežto komunismus* jich má už 17, a to více méně klidných, za nichž se mu podařilo rozbit hierarchie, zdemolit kněžstvo a vyžadit řeholníky. Když mluvil o sobě, kard. Beran se dost obšírně zmínil o poníženích v koncentráku v Dachau; za internace od komunistů *že fyzicky netrpěl*.

Biskupové Hnilica a Rusňák mluvili na sněmu 28. září. Oba žádali jasné a různé slovo o komunismu, hltu našeho století. Biskup Hnilica, tajně vysvěcený v ČSR r. 1951 a pak uprchlík, řekl, že mluví jménem biskupů, kteří nemohli přijet na koncil, kněžá a všech, kdo s ním trpěli za víru v Boha a věrnost Cirkvi. Proti komunismu máme bojovat jednotou a láskou. Proti falšnému mystickému tělu satanovu postavme mystické tělo Kristovo. Biskup Rusňák, slovenský redemptorista východního obřadu, americký občan, byl vysvěcen na kněze r. 1949 v ČSR, pak byl se svými spolubratry internován v Podolínce a nakonec vypovězen. Na koncilu mluvil o svých zkušenostech pod komunismem a zásazích proti věřícím řekokatolické Cirkve, dnes úplně zničen. Žádal slavnostní prohlášení proti komunismu: to neunikdli žraládeslovovaným, ale upozornil světové mínění na jejich utrpění a komunisty před světem zahanbil.

V Českých Budějovicích byly odsouzeny k trestu vězení tři osoby, které z kostelů, kapliček a muzejí vykrádaly sošky a jiné náboženské předměty a prodávaly je starožitníkům nebo zahraničním zájemcům. • Mladá fronta a Svobodné slovo uveřejnily výsledek průzkumu o moderní rodině: jen 12% z dotázaných novomanželů má možnost bydlet v samostatném bytě, jen 16% jich chce mít tři děti. • Začátkem dubna dlel na Maltě ministr Plojhar. Jeho přítomnost byla pro obyvatelstvo, až na nepatrné výjimky katolické, velmi nevhavná. Časopis mladých katolických dělníků psal, že se na Plojhara, třebas mu pro jeho kněžské nedůstojnou činnost je zakázáno vykonávat kněžské funkce, stále dívají jako na kněze; že ho nebudou kritizovat, ale že se budou modlit, aby uznal svůj omyl. — Podobně protestovaly katolické kruhy ve Švýcarsku proti konferencím Plojharovým o náboženském svobodě v ČSSR, když dlel na zasedání Světové zdravotnické organizace. • Rožňavský apoštolský administrátor mons. Robert Pobožný oslavil 30. května své 75. narozeniny. V září 1963 mons. Pobožný slavil své zlaté kněžské jubileum.

RŮZNÉ ZPRÁVY

10. listopadu došlo v ČSR k *změně ve vládě* a v předsednictvu Národního shromáždění. Místopředsedu Josefa Kyselého, předsedu slovenské Strany svobody, nahradil dosavadní předseda Slovenské národní rady Michal Čudník. Na místo dr. Čestmíra Cisarje jako ministr školství nastoupil stálý zástupce ČSR při OSN dr. Jiří Hájek; konečně bylo vyměněno několik ministrů v hospodářských a průmyslových oborech. Nové a mladé osoby mají snad za úkol zachránit, co se z hospodářství ještě dá zachránit; podle jiných prezident Novotný novými ministry chtěl posílit svou pozici proti svým domnělým rivalům. • V půli října dlel v ČSSR prý na pozvání presidenta Novotného první tajemník ÚV KSSS Brežněv. V Sovětském svazu nechtěli věřit, že hospodářská situace v ČSR je tak vážná, a proto ji Brežněv šel sám zhlédnout. Nedlouho potom Novotný v Prostějově prohlásil, že Sověti práce jen dodají obilí, brambory a jiné zemědělské produkty. V důsledku letošního neúrody a záplav se počítá se ztrátou 800 až 900 tisíc tun obilovin. Na jižní Moravě např. je výnos brambor o 70% nižší než loni. Úroda ovoce je nejnižší za posledních deset let. Ještě koncem září nebylo sklizeno kolem 80 000 ha obilí, které proto bylo třeba počítat za ztracené. Neúroda vína, jaká byla letos na jižní Moravě, nebyla snad 50 let. • V oblasti Druhyňského lesa v NDR se konalo ve dnech 20.-22. října *společné cvičení vojsk ČSR, Polska, NDR a SSSR* nazvané „Říjnová bouře“. Manévry byly prý významným varováním pro ZN. Jako pozorovatel byl na manévrách kubánský ministr obrany Raul Castro. Manévry skončily společnou přehládkou v Erfurtu. • Pražský primátor Ludvík Černý zahájil 21. října akci *Příprava obyvatelstva k obraně vlasti*; občané se akcí mají seznámit se základními znalostmi o tom, jak jednat a rozhodovat v situaci při použití novodobých útočných prostředků. • *Čs. rozhlas* vysílá denně pro zahraničí 28 hodin v 12 jazycích. • Nedaleko Střetavy v okrese Michalovce hořel od 9. října do 4. listopadu *zemní plyn*, unikající z hloubky 300 metrů. • s. *Caerolinie* budou mít vlastní lety do USA a Kanady asi do dvou let, první let se uskuteční pravděpodobně v roce 1967 na Světovou výstavu do Montrealu. • *Na 700 zahraničních lovců* se čekalo, aby vyzkoušeli své lovecké štěstí a ... nechal v ČSR zůstat devizy. V LD z 3. října čteme, že jeden lovec z Brém slávil 200 bodového paroháče; tato dobrá muška ho stojí asi 15 000 Kčs. • V ČSR dlel na týdenní návštěvu *lord Snouadon*, manžel princezny Markéty, zástupce Britské rady průmyslového tvarování. V Praze zahájil výstavu britského průmyslového návrhářství. • *Postovní známka*, kterou v NSR vydali k 20. výročí odsunutí německého obyvatelstva ze zemí střední a východní Evropy, nesmí ani do ČSSR ani do Polska ani do Sov. svazu. Spolek sovětských filatelistů označil známku za důkaz fašistických idejí, které jsou protilidské a revanšistické. Požádal sovětské pošty, aby zásilky, ofrankované touto známkou, nedoručil. •

V půli října byly vydány *nové výplatní známky* s námětem českých a slovenských měst. • V Praze se konal *II. mezinárodní festival jazzové hudby*, na kterém pražské občecstvo si pochutnalo na nejlepších jazzových produkcích zahraničí i doma. Současně byla uspořádána výstava výtvarných prací inspirovaných jazzovou hudbou »*Český jazz 1920-1965*«. • *Jsou naše vlaky opravdu tak pomalé?* ptají se v LD 13. října ano, jsou: cestovní rychlost je u expresních vlaků 61,1 km-hod., u rychlíků 52,9 km-hod. a u osobních 30,8 km-hod. Odvážlivě se to velkým počtem nádraží a zastávek, celkem 3808, hustotou dopravy, váhou vlaků a nepříznivými traťovými poměry. Strela potřebovala r. 1937 k cestě z Prahy do Bratislavy 4 hod. 20 min., dnes Bratislavan 5 hod. 39 min. • Večerní Praha z 6. října píše o *odsouzení tří osob* k trestu vězení, protože slibili dvěma menželům uprchlákům přispívat jejich matce, a že zatajili majetek propadlý ve prospěch státu. • *Osobní automobily* připadá v ČSSR na 47 osob. Je v provozu 56 vnitrostátních leteckých linek. Na každého občana připadne 316 jízdní vlakem. • Vidětská Die Presse uveřejnila *dotazník*, který v ČSR musí vyplnit každý dělník při vstupu do zaměstnání. Mezi 52 otázkami najdeme též dotaz, kde byl před r. 1938 a potom, jak pracoval a pracuje politicky, údaje o manželce a jejich rodičích, jak se účastní dobrovolných brigád, jaké noviny čte, zda má příbuzné v zahraničí, zda už byl v zahraničí, a kým se tam setkal atd. • *V ČSR je v přítomné době* ve službě 800 sovětských důstojníků. Jednotek Rudé armády tam není, ale na 60 000 vojáků je stále připraveno na hranicích Madarska. • V půli října se konalo v Praze *plenární zasedání ÚV ČSM*. Byl přítomen zástupce ÚV KSČ Jiří Hendrych, který volal po oživení Svazu, který mladým dnes nefuká nic. Předseda ČSM potvrdil, že Svaz je politickou organizací, že jeho bojová linie je všude tam, kde je strana.

KULTURNÍ ZPRÁVY

12. října zasedal *ÚV Svazu čs. spisovatelů*. Novým tajemníkem byl jmenován — místo Milana Ferky a Ivana Kříže, jimž skončilo funkční období — Vlastimil Muršiček. Jak čteme v závěrečné zprávě, bylo jednání »o některých otázkách svazového tisku, zvláště měsíčníku Tvář«. Tento měsíčník, vydávaný sice Svazem, byl opětovně ostře kritizován pro svou »reakční« postoj. Zajímavý je článek »*Tváři v tvář Tváři*« Jana Treflíky v Literárních novinách, který brání existenci Tváře — tedy se jedná o její zastavění, nebo bude jen vyměněna redakce? — Nového redaktora dostala Kulturní tvorba: Jaroslava Hese, zástupce vedoucího ideologického oddělení ÚV KSČ. • 9300 *studentů* pracovalo letos v létě v zahraničí — 7500 bylo na bezdezíkové výměnné praxi (700 v nesocialistických zemích) — 134 technici a 145 mediců. • Archeologický průzkum u Zlechova v okrese Uh. Hradiště vedl k nálezu nejstarších tvarů keramiky, tzv. pražského typu, které svědčí o *počátcích slovanského osídlení* už na sklonku 4. a na začátku 5. století. Slované tedy přišli na Moravu už dříve než až po odchodu Longobardů v r. 623, jak se doposud myslelo. • Ministr školství dr. Cisar ve své referátu v kulturním výboru Nár. shromáždění navrholo, aby školy mohly získávat *finanční prostředky pracemi* pro závody, JZD, NV apod. Důvod školy neměly žádné výhody z brigád svých žáků. • Konservátoři státního archivu v Litoměřicích obnovují *nejstarší mapu Čech*; je dílem lékaře a člena Jednoty bratrské Mikuláše Klaudiána z r. 1518. Na mapě je vyznačeno 280 sídlišť, královská města mají v názvu obraz koruny, katolická města jsou označena dvěma zkrácenými kříži a husitská kalichem. Zvláštností mapy je také to, že sever je dole a jih nahoře, protože se tehdy lidé řídili slunečními hodinami, která nastavovali k slunci, tedy k jihu. • *Čs. filharmonie* zahájila 1. října svou jubilejní 70. sezonu; r. 1894 ji založili členové orchestru ND a po stávce divadelního orchestru r. 1901 vytvořili samostatné těleso. • 31. října zemřel v Praze nejstarší český spisovatel *Josef Štěpán Kubín*; bylo mu 101 let. Rodnému Podkrkonoší a Kladsku věnoval největší místo ve svých

pohádkách, vyprávěních a pracích folkloristických a dialektologických. • V LD z 31. října se objevuje jméno katolického spisovatele *Václava Benče*, odsouzeného před lety do žaláře. Je uveřejněna v jeho překladu básně Samuela T. Coleridge. • V noci z 18. na 19. září uskutečnil v Severočeském kraji pomocí rozhlasu *první hromadné vyučování angličtině hypnopedickou metodou*; pokusné vysílání trvalo dvanáct hodin, polovinu v bdělém stavu, druhou ve spánku; do polovodivní posluchačů byly ukládány anglické výrazy v počtu 1329 slov. Výsledky ještě nebyly oznámeny.

Lidová demokracie vzpomněla pětadesátin katolických spisovatelů *Josefa Knapa*, který byl 5.7.1952 odsouzen pro špionáž ve prospěch USA a Vatikánu a pravděpodobně amnestován v r. 1959, a *Zdeňka Kalisty*, rovněž před lety odsouzeného. Červenoúšle Plamene uvedlo několik básní *Jana Zahradníka* a opravdové básnické hodnoty, byť byly na čas dobou odsunuty a zasuty, neztrácejí na své zřetelnosti, (LN). Na literární scéně se objevil též býv. šv. diplomat *dr. Josef Palivec*, odsouzený r. 1949 na 20 let. • V nakladatelství Čs. spisovatel v překladu Jiřiny Kintnerové vyšla *Nedokončená kronika* a Vladimíra Clementise. Jsou to nejdříve vzpomínky na dětství praná v zajateckém táboře ve Skotsku a pak vůbec deník manželů Clementisových a až do dne, kdy si Clementis jednou v neděli vyjel s pejskem Broučkem na procházku — a už se nevrátil («Nové knihy»). Předmluvu napsal Laco Novomeský a doslov Zora Jesenská. • Hlavní cenu Mezinárodního filmového festivalu v západním Berlíně, Zlatý filmový pásek, obdržel film z čs. západoněmecké koprodukcce *Dům v Karlově ulici* o osudech pražských židů za nacistické okupace. • 2. srpna zemřel v Praze spisovatel *František Langer*, autor «Obrácení Ferdýše Píšťory», «Dvaasedmdesátý», «Periferie», «Velbloud uchem jehly», «Jizdní blíčky», paměti o Haškovi a bratřích Čapecích, «Sv. Václava», atd. Bylo mu 77 let. V LN Jan Werich psal, jak Langer byl za léta stalinismu v nemlosti, jako by «nebyl, nepsal nejstovolal...». • Film Jiřího Trnky «Archanděl Gabriel a paní Husa» nebude promítán v záp. Německu na protest katolických kruhů, protože obsahuje protináboženskou propagandu. • *Místo Lipník* oslavuje 700. výročí svého založení. Vyrostlo z původní slovenské osady při obchodní a vojenské cestě v úvalu Moravské brány. Mezi historické uchované památky patří synagoga z 15. století, městské hrady se sedmi baštami a přes 10 000 svazků piaristické knihovny; na lipnickém piaristickém gymnasiu studoval Mendel. • Čs. film Otakara Vávry *Zlatá renoeta* získal Zlatou mušlu na festivalu v San Sebastianu spolu s americkým filmem «Mirage». • 850. výročí založení slaví *Kladruby*, které ve 14. století patřily k největším městům v Čechách. Václav IV. tam chtěl zříditi biskupství. Ve středověku tam byly dvakrát do roka slavné trhy, protože nedaleko vedla obchodní cesta do Bavorska. • V Rožmýtálu pod Třemšínem byla otevřena *pamětní síň Jana Jakuba Ilyby*, autora známé České mše vánoční. Na letošní rok připadá 200. výročí jeho narození. Ladislav Můacko uveřejnil další knihu «*Dlouhá bílá přerušovaná čára*» — je to umělecká reportáž o cestě po západoněmecké dálnici, úvaha o smyslu civilizace, jak sladit projevy moderní techniky s tím, co člověka dělá člověkem. • Lidová demokracie přinesla příznivý posudek o *vystavě grafika Michaela Floriany* v Jihlavské galerii. Recenze je vlastně hold celé rodině Florianů a staroříšskému Dobrému dílu.

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

RAKOUSKO. — Vídeňský arcibiskupský ordinariát na žádost olomoucké kapituly zahájil informační proces k blahorečení arcibiskupa dr. Antonína Cyrila Stojana. Věřící české řeti, kteří si ještě pamatují na působení poslance Stojana, nebo kteří mají po něm nějaké památky, jako dopisy, fotografie, články jim psané, nebo články, které byly napsány o něm, mají vše přinést k nahlédnutí p. Dominikovi (Renweg

63, Wien III) z otců těšitelů, který byl jmenován vicepostulátorem pro Vídeň.

Kroužek mládeže JSM pozval své členy a přátele na výroční večírek, který se konal 23. října. Pověděli jim o své činnosti za uplynulý rok; scházeli se pravidelně v sobotu, na Nový rok měli v Gnadenwaldu pracovní schůzku, v květnu jeli na pouti do Maria Tferl, v červenci do Klagenfurtu na sjezd slovenských katolických skupin mládeže a zlatým hřebem byl prázdninový tábor v Darney ve Francii. Za Menšinovou radu pozdravil večírek její čestný předseda Roušar. Úspěšný rok dodává nadšení a chuti do budoucna.

Menšinová rada měla 29. října svou valnou hromadu. Po zprávách funkcionářů za uplynulý správní rok byly provedeny volby nového výboru. Předsedou byl zvolen *Karel Hansmann*, místopředsedy Josef Brůha a František Buchal. Odstupující předseda Josef Jirava byl zvolen čestným předsedou.

Na katolických teologických fakultách je v zimním semestru zapsáno 1113 studentů: 715 domácích a 398 ze zahraničí, 75 je žen. Je to o 6% víc než minulý rok, posluchaček žen je dokonce o 75% víc, v Styrském Hradci tvoří čtvrtinu posluchačů.

V JUGOSLÁVIÍ měli letos 119 *novosvětcenci*; jen arcidiecéze záhřebská jich má 36 — před dvěma roky jich bylo jedenáct. Biskupové konají ve farnostech velkou propagandu pro kněžská a řeholní povolání; kněžská svěcení neudělovali ve své katedrále, ale v rodných farnostech novokněží. Skupina novokněží ze Slovinska mohla přijet do Říma na pouti a při generální audienci je sv. Otec zvláštním způsobem pozdravil a vřelě poznámenal, že jim příslušné úřady toto dovolení daly.

USA. *Společnost pro vědy a umění* měla své valné shromáždění. Předsedou byl opět zvolen Dr. René Wellek a generálním tajemníkem dr. R. Sturm. Za katolické pracovníky pozdravil shromáždění dr. J. Čada. SVU má podle svého zářijového věstníku 855 členů.

21. září zemřel u milosrdných bratří v Ojai, Calif. nejstarší český kněz *dr. Oldřich Nečil*; bylo mu 91 let. Pocházel ze Sloupu u Maceochy, 23 let působil v brněnské diecézi, ale pak odjel do Ameriky. Byl duchovním správcem na českých i slovenských farních; ve volných chvílích se věnoval hudbě. Jedna z jeho posledních skladeb na varhany má název «Modlitba za kněze». Pohřbil ho P. Pelikán na hřbitově Sv. kříže v Los Angeles.

Poláci v jižní Kalifornii začali jubilejní rok tisíciletého výročí pokřtění Polska slavností v hotelu Biltmore v Los Angeles.

SOV. SVAZ. — Ze sovětských novin se dovidáme, že v Moskvě byl *zatčen americký jezuita P. Paterson*, který studuje slovenské řeči na jedné universitě v Kalifornii. Prý propašoval do Sovětského svazu dva kufry s náboženskou literaturou. Už v srpnu se sov. úisk zabýval tajným *šifrováním náboženských knih a svatých obrázků*. Bylo proto zatčeno více osob. Obrázky byly tištěny v jedné továrně na zárovky v Moskvě, knihy a kalendáře v tiskárně moskevského výzkumného ústavu pro agronomii, a to s vědomím ředitele tiskárny. Proti provinilecům, přiče Pravda, nebude se uplatňovat křesťanské milosrdenství.

MAĎARSKO. — 12. října zemřel biskup z Veszprému *mons. Bartalan Badalik*, dominikán. Biskupem byl od r. 1949, ale od r. 1957 mu nebylo dovoleno vykonávat biskupské funkce a byl internován v místě Hejce.

BULHARSKO. — Věřící výročního obřadu mají nového biskupa *mons. Metoděje Dimitrova Stratieva*, řeholníka asumpcionistu. Svěcení mu udělil mons. Cyril Kurtěv, 74letý apoštolský exarcha katolických Bulharů východního obřadu, jehož bude pomocným biskupem.

Posílejte předplatné na rok 1966. Za rok 1965 nedlužíte nic ?

p o z n á m k y

Zahradníček se vrací

Pod heslem, že na umučené mrtvé básníky netřeba uplatňovat přisnost, s kterou komunistický režim pronásleduje básníky živé, červnové číslo komunistické revue Plamen, které je sympaticky «protidogmatická», otiskuje — poprvé po únoru 1948! — šest básní Jana Zahradníčka, zemřelého roku 1960. Básně vybral Ivan Slavík, velmi šetrně, aby neurazil ateistické city vládnoucí strany. Jsou uveřejněny tyto básně: »V čase« (ze sbírky Jeřábí, 1933), »Prázdné pokoje« (Žitnívé léto, 1935), »Advent na vesnici« (Korouhve, 1940), »Rok 1944« (Stará země, 1946) a konečně dvě básně, »Ruce ženy« a »Sen mého syna« z pozůstalosti, patrně z doby Zahradníčkova věznění. Tyto, dosud jinde neobjevené básně, nás ovšem zajmají nejvíce, a s radostí konstatujeme, že Zahradníčkův vášnivý zápas o Boha a spasení s temnými mocnostmi života, jak jeho tvorbu charakterizuje Arne Novák, dopracovává se filosoficky i za nejtěžších podmínek k tiché odevzdání do vůle Boha a umělecky k veršům plně osobitě krásným. Básně »Ruce ženy« končí touto strofou:

Ty ruce ženy, ty ruce matky
každou chvíli a znovu
otevřít zemi pro oči pomněnek,
otevřít zemi pro první kroky,
pro první dychtivé těžké kroky
k budoucnosti, jež tichým patřít bude.

A co citovat z druhé básně »Sen mého syna«, který se ve snu octá v krásné zahradě a v některých květinách již již poznává své tragicky zemřelé sestry?

...Ty zahrady, háje, chluhy
z místa se nehnou a dalekým světem
šumí.

A řečí lidskou dnes v noci div ne-
promluví
poutníci srázní bez nohou, bez obuvi,
pod jejichž kroky duní zem.

Zahradníčkovy básně v *Plameni* jsou uvedeny třemi odstavci s titulem »Korouhve básníková«, které napsal Josef Hanzlík. Jestliže je to jeho přičiněním, že se Zahradníček i oficiálně vrací do české literatury a že se snad dokonce uvažuje o vydání knižního výběru Zahradníčkových básní, zasluží se pochvaly všech milovníků české poezie. Jistě mu odpustíme i těch několik ne-
japných řádků o »vývojevě přirozeném zjevu« návratu básníků do české poezie, který pry' se neobejde bez hysterických pokřiků a vzájemného konkurenčního spílání nejrůznějších samozvaných ochránců, kteréžto obraty škodí víc komunistické straně, prokazující její

pocit méněcennosti, než našemu básníkově. A mluví-li Hanzlík o omylech básníkových a o omylech těch, kteří o něm ukvapeně soudili, a praví-li, že se v Československu »řád básnických hodnot normalizuje«, můžeme konstatovat, že Hanzlík se zastává na půl cesty: víme mnoho o omylech komunistických zásahů do české literatury, a nic o omylech Jana Zahradníčka, konstatujeme, že i vydání nějakého výboru z básnických děl našeho básníka nic normalizuje — dokud nebudou znova vydány všechny jeho sbírky celé a nevykušané.

Hanzlíkův článček je uveden touto krásnou citací ze Zahradníčka: »Ptámeli se po místě, které zaujímá poezie v přirozeném řádu věcí, dostane se nám odpovědi, že stojí na samém pomezí tohoto řádu, majíc za sebou všecken život na zemi a před sebou prázdno, které má zaplnit svým viděním.« Nikdo nemá tolik prázdna před sebou jako lidé a zejména mládež v Československu. Zahradníčkova poezie by mohla a měla je zaplnit svým viděním světa vyššího, než je ten, v němž žijí naši lidé doma.

Petr Den

Zem zpívá ...

Kdykoliv se ozve hudba veršů Pavla Javora, okřívám sladkostí těch darů života, které souznějící srdce přijímá z českých luhů a hájů. Česká země je podivuhodně krásná ve skutečnosti a snad tisíckrát krásnější, když se proměnila v sen. I v nové Javorově knize — nedosněné, nedomilované — (vydalo Universum Press Co. 149 Wooster St. New York 12, N. Y.) jako by se rozezvučil orchestr vši té krásy, jako by znovu voněly jeteliny a zvučely vělelm bzukotem, jako by potůček opakoval své rytmy a tu a tam se objevil motýl, vzduch se tetelí a člověk si uvědomuje, jak bohatě byla obdařena naše země štědrou dlaní Boží. Javora není třeba omilovat, že nepěstuje »poetické experimenty«, to je právě jeho velká přednost. J. V. Sládek také zpíval chválu naší země v době, kdy žil a pěl i básněmi, jejichž struny byly jinak naladěny. A přece právě Sládek je velký básník právě proto, že uslyšel píseň domova. Je jedním z výrazných květů v kytici české poezie.

Tak i Javor. Vzdálenost od domova protřihla jeho poesii, jeho láska k domovu zesílila vzdálenosti, děkuje životu za to, že »roste tak, jak roste polní kvítí«. Právě něha těchto básní, právě intenzita básnického výrazu často prostěná všeho formálního nánosu a proto tím silnější působící, jsou velkým kladem

jeho básní, které zpívají od srdce k srdci. Nač rozebírat, zda ta či ona báseň má náznak Sládkův či Seifertův nebo Horův (»Jak kapky jsme se roz-
přel po širším světě tom...« Básní Jan Houslišta!), na týchž strunách, na na týchž houslích lze hrát Dvořákových houslový koncert i Smetanovu chválu domoviny. Země zpívá Javorovi celou pestrostí svého orchestru, i básník sám je stržen touto hudbou, která mu zní až do zámoří, bytí někdy »tlumeně hude poutník«. Ztráta této domoviny je velkou bolestí pro něho, je pramencem vzduchu a nové víry v návrat po letech pochybnosti. Právě tam, kde Javor stupňuje svůj vzor, svůj odpor k těm, kteří ho o vlast připravili, jsou nejpravdivější tóny jeho básnické hudby. Právě: hudby — protože věřím, že mnohý z těchto básní budou jednou v té či oné formě zhudebněny, a ať už jako písně či kantáty stejně milovány jako jsou milovány tyto jeho verše všemi, jimž citová vlna našeho domova nikdy nedozašla a stále ještě, stále ještě silně zní.

Kaž je Javor ušetřen toho, aby se stal oficiálním básníkem exilu. Javor je rozený básník, národní básník v téměř smyslu jako je anonymní skladatel národní písně; Javorovy básně jsou skutečné básně, a nikoliv oficiální básnické formuláře.

Ve »Zpěvu nové vlasti« praví básník, že »všude, kde věří a bojují, je moje vlast«. Celá kniha svědčí o tom, že jeho domem je jeho, i naše nejvlastnější vlast, naše milovaná, sladká, krásná česká vlast-ať si, namlouváme cokoliv. Je to Boží určení, a díky Bohu, že nás jeho štědrot zasadila do tak krásné domoviny!

Javorova kniha je nšlechtilý, čistý, zpěvný a citlivý dar českému čtenáři. Je to kniha srdce.

-jj-

Redakci došlo

Politické a kulturní přínosy k sudetské otázce (německy). Vyslo v seriálu knih a brožurek sdružení Ackermann-Gemeinde č. 20. Má na skladě: Ackermann-Gemeinde e. V., München 23, Postfach 149.

Books Abroad. Mezinárodní literární čtvrtletník, číslo květnové. Je věnováno 700. výročí narození Dantovu. Vydala: University of Oklahoma, Norman, Oklahoma, USA. Redaktorem časopisu Book Abroad je Robert Vlach, profesor slavistiky na této universitě.

Vladimír Štědrý. Rudá infiltrace — neustálé nebezpečí (anglicky). Vydalo Sdružení čs. exulantů Chicago, Ill. 60623, 2619 So. Lawndale Ave. Cena jeden dolar.

dopisy • dotazy • odpovědi

Generál jezuitů o Teilhardu de Chardinovi

Nový generál jezuitů P. Petr Arrupe uspořádal 14. června tiskovou konferenci. Děková nejdříve novinářům za pozornost a sympatii, kterou mu věnovali při zvolení; s trochou humorismu pravil, že první cenu v tom milerád udělil moskevskému rozhlasu; ten ve své krátké zprávě řekl, že P. Arrupe chce být druhým Ignácem z Loyoly — větší chválu, lepší vzor a ideál mu nikdo nemohl dát. Ze všech sil bude hledět tento ideál uskutečnit.

Na otázku, proč někteří i katolíciť myslitelé a spisovatelé nazývají P. Teilharda jedním z největších náboženských myslitelů naší doby, třebas kongregace sv. Oficia varovala před « vážnými omyly filosofickými a náboženskými », které jsou obsaženy v jeho spisech, P. Arrupe odpověděl takto:

« Mezi těmi, kdo mluví a píší o P. Teilhardovi, někteří ho chválí bezvýhradně, ti jsou ale mimo členy řádu jezuitů. Poslední dva nejlepší spisy jezuitů o systému P. Teilharda, Holanďana P. Smuldersa a Francouze P. Rideaua, dávají sice najvejo jistou sympatii s myšlenkami P. Teilharda, ale nezakrývají i » nutné výhrady « strana některých bodů ne zcela jasných nebo dokonce mylných.

Druhá připomínka se týká těžkosti zachytit přesně a definitivně, jak vlastně P. Teilhard o některých otázkách smýšlel; P. Teilhard psal mnoho během svého dlouhého života; znovu a znovu se k svým myšlenkám vracel, přehližel je a opravoval. Proto najdeme o téže otázce více výroků, nejedno rozdílných, neli protikladných. Mnoho jeho spisů, dnes uveřejněných, nebylo určeno pro tisk, byly to spíše pokusy o řešení, hledání, v nichž mnoho věcí není dostatečně zralých a jiné nejsou vyjádřeny dostatečně přesně. Dále: nejasnosti a omyly, jistě nechtěné ze strany P. Teilharda, který chtěl vždy zůstat věrným synem Církve, mohou se vysvětlit skutečností, že oblast, na které se P. Teilhard pohyboval, nebyla dosud prozkoumána, a metoda, jíž užíval, byla zcela nová; z druhé strany ale nesmíme zapomenout, že P. Teilhard nebyl ani filosof ani theolog, že tedy možná neviděl všechny souvislosti a závěry filosofické a theologické, které mohly mít některé jeho názory a myšlenkové objevy, intuíce.

Je nutné ale říci, že v díle P. Teilharda pozitivní prvky jsou daleko početnější než prvky negativní nebo prvky, o kterých se dá diskutovat. Jeho pohled na svět vykonává blahodárný vliv na vě-

decké kruhy, křesťanské i mimokřesťanské. P. Teilhard je opravdu jeden z největších náboženských myslitelů naší doby a nesmí nás překvapovat úspěch, se kterým se setkává. P. Teilhard se pokusil smířit vědecký svět se světem víry; vysel z vědeckého bádání, užil metody fenomenologické, která je ve velké oblibě u našich současníků, a své myšlenkové stavbě dal jako korunu teorii, v níž postava Krista Pána tvoří nejen střed života každého křesťana, ale střed vývoje ve světě, jak to chtěl sv. Pavel; on mluvil o Kristu, v němž jsou zakořeněny, stojí všechny věci. Třeba si proto přiznat bohatost prvků, které obsahuje poselství P. Teilharda naší době.

Ostatně, duchovní hloubka P. Teilharda, kterou nikdo nepopírá, je hluboce zakořeněna v jeho náboženském životě; prožíval jej ve škole sv. Ignáce. Jeho pokus je v linii jezuitského apologetu: ukázat, že všechny stvořené hodnoty mají v Kristu svůj souhrn a přispívají k Boží slávě.

Zemřel Daniel Rops

Daniel-Rops, vlastním jménem Henry Petiot, francouzský spisovatel a člen Francouzské akademie, umřel náhle 26. července výronem krve do mozku. Bylo mu necelých šestadesát let.

Po Mauriacovi a Bernanosovi byl Daniel-Rops jedním z předních slovesných tvůrců katolické inspirace v období mezi dvěma válkami. Postavy jeho románů — jmenujeme aspoň » Temnou duši « a » Kde jest, ó smrti, tvé vzkřízení « — objevují znovu křesťanskou víru a prožívají ji do hloubky v perspektivách a situacích naší historické současnosti. — Vlastní tvůrčí úsilí Daniela-Ropse se však mělo obrátit jiným směrem: už za války vychází jeho » Historie svatá », to jest dějiny národa vyvoleného, a její pokračování » Ježíš ve své době «. — Za nimi pak následují v skoro pravidelných intervalech objemné svazky » Dějin Církve », které jsou dovedeny až na sám práh doby dnešní. Je to dílo v pravém slova smyslu monumentální, předpokládající nad lidské vypětí vůle a pracovní energie. Autor musil prostudovat mnoho původních dokumentů, veliké množství literatury historické, filosofické a theologické, a věnovat výsledky tohoto bádání do celkového plánu své stavby. — Umělec je ustavičně přítomen po boku historika a vědeckého vzdělance; výklad a analýsa tendencí myšlenkových, filosofických a náboženských se prolíná s epickým vyprávěním událostí, s konkrétními podobiznami historických postav, s jejich

osobními dramaty. — Není to dílo filosofického nebo theologického odborníka a věnce; je to však zároveň něco docela jiného a něco víc než tak zvaná popularisace problémů filosofických nebo theologických. Je to živý obraz duchovního lidského dramatu, přerůstajícího z času do věčnosti.

Dílo zaslouhující uznání a obdivu, zejména věm-li, že jeho tvůrce a zdraví člověk útlé fyzické konstitute a zdraví velmí křehkého. Pracoval s neuvěřitelnou vůlí a kázni až do posledních chvil, ačkoli cítil, že mu sil ubývá. — V dopise jednomu příteli — v dopise, který přišel takřka zároveň se zprávou o jeho smrti — píše: » Moje zdraví v poslední době velmí osláblo; v některých chvílích je to prostě hrozné... «

Všichni, kdo ho osobně znali, svědčí, že to byl člověk nesmáří jemný a občutný; že při vši své práci odpovídal na všechny dopisy a pomáhal každému, jak mohl. — Tento osobní rys doprovází i jeho literární dílo přízvukem nezapomenutelným.

Z dopisů

Pocházíme z rodiny sice katolické, ale nábožensky úplně lhostejné. Došli jsme k víře v Boha úplně sami, snad to byla milost Boží. Znachtilo se nám stále vulgárně a naivně zsmušňování Boha a všech náboženství i nekřesťanských. Poznali jsme, že odstraníme-li Boha ze svého každodenního života, bude náš život prázdny a úplně bezúčelný. To nás přivedlo zpět k víře. Snažíme se žít křesťansky a plnit své náboženské povinnosti, ale jako vzdělaní lidé bychom potřebovali vědět něco víc o katolické moralce, vírouce atd... Po stránce hmotné se nám nedaří špatně, ale atheistické prostředí a protináboženská propaganda na nás někdy působí opravdu depresivně. Porušuje nás jen to, že věříme, že brány pekelné Církve nikdy nepřemohou a že na celém světě máme bratry, kteří věří v téhož Ježíše jako my. Kde Kristus vládně v srdcích všech lidí na celém světě. (Z ČSSR)

Apoštolát modlitby

V prosinci se modlíme za křesťansko pojmání práce; úmysl misijní; aby korejský národ našel v Kristově nauce své štěstí věčně i časné.

* * *

PŘÍSTÍ ČÍSLO, lednové, vyjde 30. prosince. Začneme jím 18. ročník. Pomůžete nám v naší práci, když nám co nejdříve pošlete předplatnu.